

DIRVA

THE FIELD
Nr. 75
Spalis-October 2, 1958
Cleveland, Ohio

3 milijonai pabėgėlių iš Rytų Vokietijos

Mūsų Vokietijos bendradarbio

Pabėgėlių srovė didėja

Vidutiniškai po 700 kas dieną. Kartais jie prasiveržia per policijos stipriai saugomus Tiuringijos ar Mecklenburgo miškus, kartais praeina nuošaliais miestų skersgatviais, tačiau daugiausia atvažiuoja požeminiu traukiniu. Be jokių daiktų, be ryšulių, kad nekristų policijai į akis.

Taip veržiasi pabėgėlių srovė į Vakarų Berlyną, į laisvę. Taip sprunka žmonės iš komunistinio rojaus, bėga į "bado ir imperalistų" rankas, anot garsaus vokiečių posakio, "balsuoja kojomis".

Nuo 1949 m. rugsėjo pradžios, kada pradėta vesti pabėgėlių statistika, iki šių metų rugpjūčio pabaigos, taigi per devynerius metus, iš Rytinės Vokietijos yra perbėgę apie 2.1 mil. asmenų. Pirmiausia ketveriais pokario metais, kada registracija nebuvo vykdoma, pabėgėlių skaičius taip pat galėjęs siekti 1 milijoną, 3.2 mil. pabėgėlių per 13 metų! Ir pastaruoju metu ši srovė rodo tendencijos didėti.

Daugiausia darbininkų

Didžioji pabėgėlių grupė yra pramonės darbininkai ir specialistai. Vien per pirmąjį šių metų pusmetį Vakarų pasiekė 18,900 darbininkų. Tūkstančiais bėga studentai, nusivylę komunistų suvaržymais ir negalėdami gauti aukštesnio išsilavinimo. Pastaruoju metu smarkiai padidėjo ir intelektualų bėglių skaičius. Šiais metais apie 3,000 mokytojų ir profesorių pasprašė prieglaudos Vakaruose.

Vakarų Vokietijai, fantastiškai atkutusiai, lyginant su Rytine Vokietija, pabėgėlių srovė nėra ir naudos ir rūpesčių. Pabėgėlius stengiamasi aprūpinti darbais, nors dabar jų nėra tiek daug, kaip anksčiau. Tačiau inžinieriams, technikiams ir kitiems specialistams darbą gauti dar nėra sunku. Studentams duodamos stipendijos, kad jie galėtų tęsti mokslą. Sunkiau yra su senesnio amžiaus žmonėmis, kurie turi laukti ilgesnį laiką pereinamosiose stovyklose, kad galėtų būti pastoviau apgyvendinti.

Iš kitos pusės, Bonnoje atvirai pripažįstama, kad pokarinis atkurtimas ir pramonės išplėtimas nebūtų buvęs toks didelis, jei pabėgėlių, ypač specialistų, srovė būtų buvusi mažesnė.

Maskvos susirūpinimas

Rytų Vokietijai, net ir Maskvai, bėgimas į Vakarų kelia vis didesnių galvos skausmų. Specialistų netekimas reiškia pramonės žlugimą. Maskva grįžta Rytų Vokietiją vienu iš svarbiųjų satelitų, galinčių stipriai paremti jos pramonės ir užsienio prekybos sistemą. Rytų Vokietija, šalia Kinijos, yra didžiausias Rusijos užsienio prekybos partneras.

Praeitą savaitę komunistai šiek tiek atleido varžtus gydytojams, kad sumažintų bėglių skaičių. Policija ir sekliai nuolat užja Berlyną einančiuose traukiniuose. Bankams įsakyta pranešinėti apie kiekvieną didesnę santaupų išėmimą iš privačių sąskaitų. Vakaruose pradėta bandyti pabėgėlius prisivilioti atgal, žadant gerus atlyginimus, pinigines premijas arba gąsdinant, jog bus taikomos represijos pasilikusiems giminėms.

Kai kuriais atvejais tos komunistų pastangos yra davusios šokių tokių rezultatų. Tačiau pabėgėlių srovės sumažinti jos nepajėgia. Nors bėgimas iš namų reiškia netekimą savo turto, dažnai ir draugų bei giminių, o taip neaiškia ateitį pabėgėlių stovyklose, tačiau žmonės renkasi laisvę, nepaisydami jos kainos.

Smūgis "Laisvųjų teisininkų komitetui"

1950 m. įsteigtasis "Laisvųjų teisininkų komitetas kovai su nežmonišku" buvo vienas iš skaudžiausių smūgių Rytinės Vokietijos komunistams. Jo veikla per kelis mėnesius atkreipė viso laisvojo pasaulio dėmesį. Abu komiteto išleistieji "Neteisėtumo dokumentų" tomai pasauliui buvo daug vertingesni už istisias antibolševikiškas polemikos bibliotekas.

Komunistinio bloko nekenčiamas ir nuolat "špionažo ir agentų centre" pravardžiuojamas komitetas iš tikro nebuvo žvalgybos jokia žvalgybos įstaiga. Nepaisant įsteigto spaudos skyriaus, jis nebuvo ir žinių agentūra. Tai buvo organizacija, kuri prieš komunizmą išėjo pačių baisiausių ginklų: ji registruavo komunistinių įstaigų ir pareigūnų nusikaltimus teisei ir žmogiškumui, fiksojo smurto apraiškas ir smurtininkus, šnipus, budelius ir nuo jų nukentėjusius.

Organizaciją įsteigė tais metais Berlyną atbėgęs buvęs advokatas, pasivadinęs Dr. Theo Friedenau slapyvardžiu. Nesenai jis turėjo iš vadovybės pasitraukti.

Prieš kiek laiko Rytų Berlyne buvo sukviesta spaudos konferencija. Joje komunistai pateikė storą fotokopijų rinkinį, kur buvo įrodinėjama, jog tūlas Horst Erdmann — tokia yra Friedenau pavardė — anksčiau yra buvęs Hitlerio jaunimo organizacijos vadas ir vėliau, suklautojės savo lokumentus, net veikęs sovietinėje zonoje. Friedenau kaltinimus paneigė, tačiau tuoj pat pasitraukė ir iš "Laisvųjų teisininkų komiteto" vadovybės.

Komunistai laimėjo: jie ne tik sudavė skaudų smūgį taip nekenčiamai organizacijai, bet ir pasiskatino Vak. Berlyno advokatų sąjungą pradėti tardymus dėl Friedenau praieities.

Šioje istorijoje yra būdingas kuriozas: sovietinėje zonoje laisvai dirba eilė buvusių KZ gydy-

tojų ir budelių, kurie, suklautojami dokumentais, ne tik išvengė užsitarautos bausmės, bet dar išliko į vadovaujančius komunistinės sistemos postus. Jei Friedenau ir tikrai būtų suklautojės dokumentus, tačiau pasilikęs Rytų Vokietijoje ir nesukūręs minėto komiteto — šiandien tas klausimas nebūtų kilęs. Kita vertus, jei komunistams suklautojimai buvo žinomi, kodėl jiems reikėjo laukti 8 metus, kad juos paskelbus?

Berlyniečiai rezignuoja?

Vienintelis Berlyne vokiečių radijas, Laisvojo Berlyno siųtuvas, prieš dešimtį metų sėkmingai įveikęs sovietinę blokadą, laisvajam pasauliui buvo tapęs ištvermės ir drąsos simboliu. Tiesa, sovietinės propagandos grasinimai jo adresu ir šiandien dar nesibaigia, tačiau idomu, kad tik 15 minučių iš 24 valandų programos teskiriama sovietinės zonos problemoms, ir tos pačios yra menkai paruoštos. Bendrosios politinės apžvalgos vengiama paliesti su totalitarizmu susikertančias problemas, sava nuomonė nesakoma. Žodžiu, nekalbama apie tai, kas galėtų

RADIO VALANDOS BRAZILIOJE

Didžiausį lietuviškos kultūros propagandinį, glaudaus bendradarbiavimo bei vienijimo darbą atlieka trys lietuviškos radio transliacijos.

Viena iš pajėgiausių ir stropiausiai parengiamą yra vienos valandos "Tėvynės Garsai" transliacija, vadovaujama agr. Aleksandro Bogulasko. Techniškais darbais yra sutelktas penkių asmenų kolektyvas. Ši radijo valanda yra atvira kiekvienam kultūrininkui. Kuriant S. Paulo lietuvių Bendruomenę, per šią transliaciją kalbėjo žymiausi visų srovių S. Paulo visuomenininkai. Išsilaiko ši skelbimų.

Antrąjį pusvalandį įkūrė A. A. T. Jėzuitas Vl. Mikalauskas. Šiuo metu vadovauja agr. Aleksandras Vinkšnaitis, globojant liet. parapijos klebonui. Išsilaiko iš aukų. Trečioji tai kan. Z. Ignatavičiaus pastangomis neseniai pradėjusi veikti iš Rio de Janeiro valandėlė.

Brazilijos lietuviai puikiai supranta savitarpinį kultūrinį ryšį, todėl visomis pastangomis remia vienintelius lietuviškos kultūros atsparos punktus — radijo valandas, per kurias girdi parinktą lietuvišką melodiją muziką, klausytojų pageidautiną muziką, pranešimus, lietuviškų įmonių ir komercinių įstaigų skelbimus ir kondensuotas, populiariai parengtas paskaitėles. Tarp Radijo Val. vadovybių ir klausytojų vyksta glaudus bendradarbiavimas.

Iš susitikimų Tabor Farmoje. — Marius Katiliškis, Antanas Skėma, Kostas Ostrauskas, Vytautas Ignas. Dirvos nuotr.

Chruščiovui nepatikti.

Vak. Vokietijos spauda pastebi, kad stotis esanti atsidūrusi menkoje vadovybėje: direktorius esąs tūlas asmuo, buvęs krautuvininkas iš Bremeno, politinio skyriaus vyr. redaktorius — tūlo laikraščio laivininkystės kronikos redaktorius.

Tačiau giliau paanalizavus, pastebimas kitas reiškinys: komentatoriai ir redaktoriai keičiasi po kiekvienos didesnės, prieš juos nukreiptos, komunistinių šmeižtų bangos, ir tai Laisvojo Berlyno stotį privertę rezignuoti.

Vakariniam Berlyne dar veikia amerikiečių vadovaujama RIAS stotis. Ji kasdieną duoda septynias programas rytinei zonai, kurių dalis yra specialios — skirtos jaunimui, fabriku darbininkams, ūkininkams. Jos kultūrinė programa aiškiai pabrėžia skirtumus tarp Rytų ir Vakarų idėjų, jos radijo kabarete "Insulaner" yra geros satyros, kuri suprantama ir menkai išsilavinusiems individui. Tiesa, ir RIAS programose kartais esama tuštumo, rutinos, silpnos polemikos, bet jose dar bent nepastebima rezignacijos.

Beveik visi liet. dailininkai iš Brazilijos persikėlė į JAV

Pirmosios liet. dailės parodos Brazilijoje organizatoriai dailininkai, tarytum susitarę persikėlė į JAV-bes. Antanas Kairys sustojo New Yorke, Vlada Stančikaitė-Abraitienė ir inž. Mikalajus Ivanauskas apsisusto Cleavelande, ir Ramutis Kasperavičius apsigyveno su sesute pas mą Chicagoje. Brazilijos lietuvių palinkėję jiems gero vėjo, tiki, kad lietuviškoji Amerikos visuomenė padės efektyviai jiems įsikurti.

Didžioji vienybė pasirodė S. Paulo lietuvių kolonijos tarpe, renkant į S. Paulo valstybės parlamentą atstovus. Iš lietuvių kandidatuoja krikšč. demokratų sąrašą populiarius dainininkas

JAV sumažintų įgulas, jei komunistai priimtų paliaubas

Varšuvoje JAV diplomatai vėl susitiko su komunistinės Kinijos atstovais, bandydami išgauti ginklų paliaubų sutartį, kuri reikštų ir didelių nacionalistų jėgų atitraukimą iš pakrantės salų.

Jokio susitarimo nepasiekta ir penktame susitikime. Tačiau puos ne tris valandas trukusios konferencijos abi pusės sutiko pasitarimus tęsti, ir sekantis susitikimas numatytas šeštadienį.

Prisiminkime: Ženevoje JAV ir raudonosios Kinijos atstovai susitiko 73 kartus, bet raudonėji vis dar tebelaiko belaisvėje JAV karius. Panmunjone derybos tęsiasi 2 metus, kol susitarta dėl paliaubų Korėjoje.

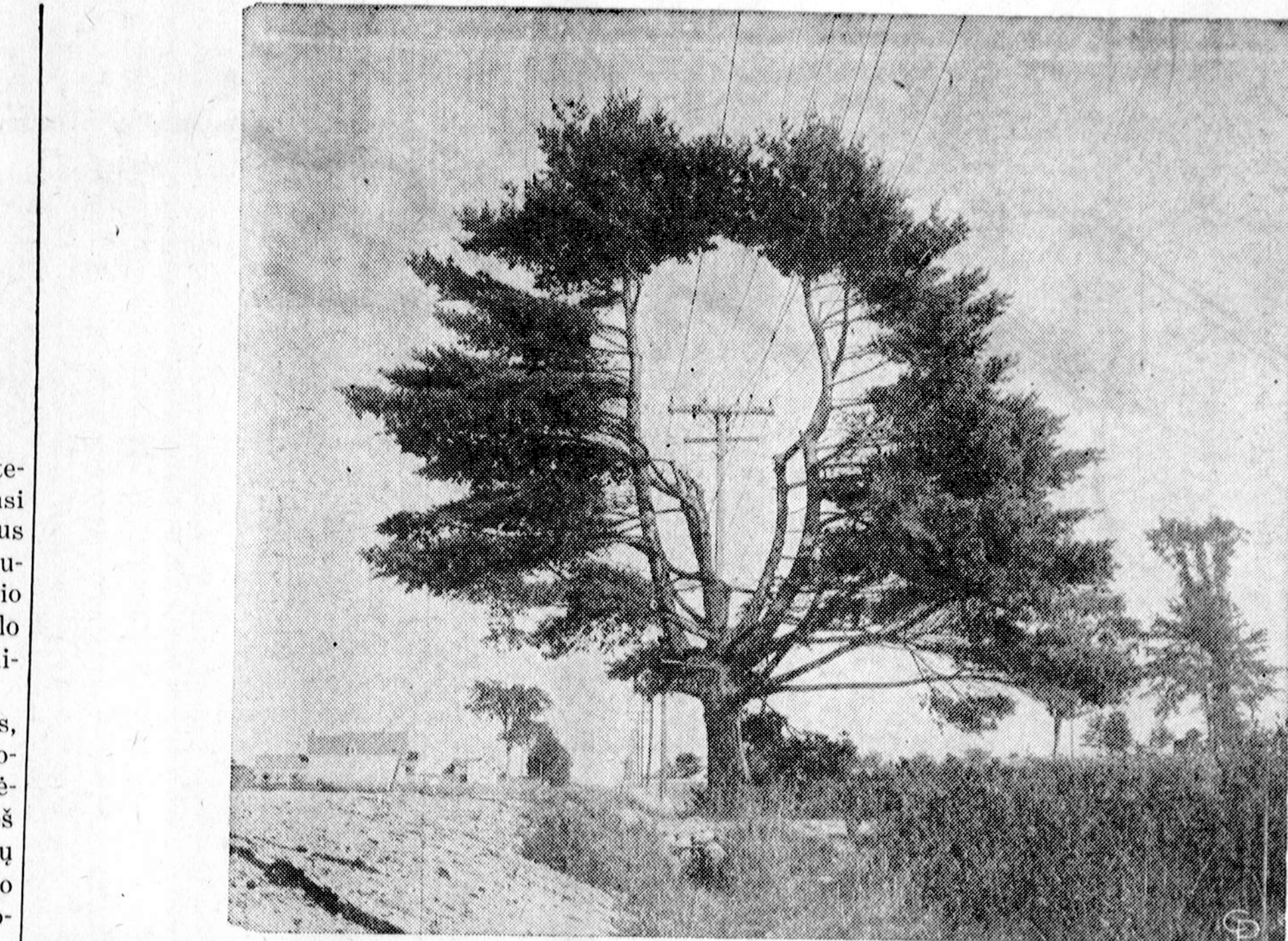
Varšuvoje, kaip Newsweek diplomatinis korespondentas cituoja, pasikalbėjimai vyksta tokia forma:

Beam: Mano vyriausybė nutrauks pastangas siekti ginklų paliaubų toje srityje.

Wang: Jūs ir mano vyriausybės nekariauja; ten nėra ginklų paliaubų klausimo; tekalbama tik apie atitraukimą amerikinių įgulų, besiruošiančių agresijai prieš Kiniją.

Beam: Tai tas pat, toje srityje vyksta karo veiksmai.

Wang: Ten nėra karo veiksmų, tik amerikinės provokacijos. Atitraukite savo įgulas, ir bus

Prieš kelias dešimtis metų Amerikos miškai buvo negailestingai naikinami, dabar jau stengiamasi medžius saugoti. Gorham, Me., elektrikai, vesdami naują liniją, kelyje pasitaikiusių pušį tik apgėnėjo.

Kazimieras Ambrozevičius. Visa kolonija savo kandidatą remia visomis pajėgomis. Charakteringa, kad šiam svarbiam reprezentacijos reikalui yra paaukota visi savitarpiniai nesutarimai.

Ypatingą nuoširdumą parodė liet. parapijos savitrašė "Mūsų Lietuvą" įsileidęs į savo skiltis tos rinkiminės propagandos vadą, buvusį prieš "Žinių" red. mokyt. Simą Bakšį, kuris su kandidatu važinėja rinkimų reikalais po S. Paulo provinciją. Būdinga, kad kandidatas taip pat tapo krikšč. demokratu tik iš reikalo.

Halina Mošinskienė aktyviai reiškiasi kultūrinėje-visuomeninėje Brazilijos lietuvių veikloje. Kaip mokytoja, visu savo patyrimu bendradarbiauja lietuvių kalbos pamokose ir jaunimo parengimoje ir kultūrinio radijo programose. Paskutiniiais metais parašė daug scenos veikalelių lietuviškiems parengimams ir jubiliejinių šventėms. Rugpjūčio 31 d. Rio de Janeiro liet. kolonija minėjo šv. Kazimiero 500 metų jubiliejų. Toje šventėje didžiausią pasisiekimą turėjo paveikslų suvaizdintas "Baltosios Lelijos Riteris" — šv. Kazimieras, parašytas H. Mošinskienės. Vietos kultūrininkai ieško galimybių visus scenos veikalus atspausdinti atskira knyga.

taika. Jei neatitrauksite, mes išstumsime.

Beam: Bet vis dėlto, šaudymas, kaip atrodo, pradėtas iš kontinento į salas, o ne atvirkščiai.

Wang: Tai atvirkščias galvojimas.

Washingtono valst. sekr. Dulles pareiškė, kad JAV būtų linkusi sumažinti įgulas Quemoj

VINGIAI IR PERSPEKTYVOS

J. P. P.

Sovietų Sąjunga vėl pradėjo atominis bandymus. Atominės Energijos Komisija skelbia, kad esą užregistruoti du sprogimai, abu labai stiprūs, abu įvykdyti šiauriniame Sibire.

Sovietų Sąjunga kovo 31 d. paskelbė, jog ji atominis bandymus nutraukianti. Vėliau JAV paskelbė, jog ji bandymus nutrauksianti vieneriems metams, pradedant spalio 31 d., ir pasiūlė sovietams pradėti derybas dėl inspekcinės sistemos. Sovietai su pasiūlymu buvo sutikę. Dabar kyla klausimas, ar sovietai nus

srityje, jei komunistai nutrauktų bombardavimus. Senato užs. reik. komisijos pirmininkas Green įteikė prezidentui memorandumą, kuriame išreiškiamas susirūpinimas dėl Quemoj ir Matsu salų gynimo politikos. Jis pabrėžė, kad ta politika galinti JAV įvelti į karą "blogu metu, blogoje vietoje ir dėl reikalo, kuris nėra esminis nei JAV, nei jos sąjungininkų saugumui".

Toje pačioje spaudos konferencijoje Dulles pareiškė, kad Čiangkaišeko režimo sugrįžimas į kontinentą esąs labai abejotinas. Jis neišjungė Formozos ir kontinentinės Kinijos susivienijimo, jei ten kiltų Vengrijos pavyzdžio revoliucija. Tačiau ir tuo atveju esą abejotina, ar Čiangkaišekas į kontinentą grįžtų, kaip vyriausybės galva. JAV nesanti įsipareigojusi padėti Formozos vyriausybei sugrįžti į kontinentą.

Britų darbiečiai savo suvažiavime vienu balsu nutarė priešintis JAV rėmimui, jei Toli-muosiuose Rytuose kiltų karas dėl Quemoj.

Vis labiau besikomplicuojančios Toliųjų Rytų krizės zona.

trauks bandymus po spalio 31 d.

JAV, Britanija ir Prancūzija lygiagrečiai notomis pasiūlė sovietams atnaujinti ambasadorių pasitarimus dėl viršūnių konferencijos Vokietijos suvienijimo ir kitais Rytų-Vakarų santykių klausimais. Pasitarimai buvo nutraukti gegužės mėnesį, nesutarus, kokio masto konferencija būtų veiksmingesnė. Ši nota yra atsakymas į sovietinę rugsėjo 19 d. notą, kurioje Kremlius siūlė Vokietijos suvienijimo klausimą palikti spręsti pačių vokiečių komisijoms.

Libane atidėta parlamento sesija, politikams tebeieškant išeities iš neišsprendžiamos būklės. O padėtis yra tokia: libaniečiai išrinko parlamentą, parlamentas išrinko prezidentą, prezidentas pasirinko kabinetą, bet netikima, kad parlamentas tą kabinetą patvirtins.

Paskutiniais JAV marinių dalinių pasikrovė į laivus. Libane dar lieka apie 7,500 JAV pėstininkų ir aviatorių. Naujoji Libano vyriausybė oficialiai dar nepareikalavo JAV atitraukti savo karius, tačiau, santykiams tarp abiejų kraštų šaltant, likusius karius numatoma atitraukti iki spalio vidurio.

Krašte ramybės nėra. Praeitais savaitės incidentai buvo religinio karo ženklai. Mišriame krikščionių ir musulmonų krašte, dėl paskutiniųjų įvykių paryš "tautiniam paktui" (žr. Dirvos 51 nr.), su krikščionių prezidentu ir musulmonu premjeru, toki incidentai lengvai gali išvirsti į pilietinį karą.

Pulkininkas Arifas, kuris padėjo generolui Kassemui įvykdyti brutalią perversmą Irake, atšauktas iš premjero pareigų ir pasiūstas ambasadorių į Vak. Vokietiją. Faktiškai tai reiškia išstrėmimą iš Bagdado. Pastaruoju metu kildavo vis daugiau nuomonių skirtumų tarp Kasemo ir Arefo, ypač dėl Irako santykių su Nasseriu.

Tikima, kad Irakas netrukus pareikalaus britus atitraukti savo įgulas iš Habbaniya bazės. Taip pat dar prieš galą metų formaliai pasitraukęs iš Bagdado pakto.

Prancūzų Gvinėjai pasisakius už nepriklausomybę, De Gaulle net nelaukdamas galutinių balsavimo duomenų, paskelbė, kad ji atskiriama nuo kitų Prancūzų Afrikos teritorijų ir nebegali daugiau tikėtis prancūzų administracinės ir finansinės pagalbos.

Gvinėja buvo vienintelė užjūrio teritorija, kuri atmetė konstituciją. De Gaulle tuo žygiu įspėjo kitas teritorijas, kad jos, atskirdamos nuo Prancūzijos, turi verstis sava atsakomybe ir rizika.

Published twice-weekly by American Lithuanian Press & Radio A.S. VILTIŠ, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio. Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915. Single copy — 10 cents.

Du kart savaitinis, leidžiamas VILTIŠ, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: Henderson 1-6344. Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio. Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigta 1915 metais. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), A. Musteikis (Detroit), R. Mieželis (Chicago), J. P. Palukaitis (Cleveland), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

STEIGIAMA ALT S-GOS RYTŲ APYGARDA NEW YORKE

Rugsėjo 27 d. Liet. Piliiečių Klubu patalpose, Brooklyn, N. Y., įvyko New Yorko I ir XI, Elizabetho ir Newarko LT S-gos skyrių valdybų narių susirinkimas, kurį atidarė neįsistatęs New Yorko tautinės s-gos darbuotojas Juozas Ginkus. Susirinkimo tikslas — sudaryti LT S-gos Rytų Apygardą New Yorque. Į prezidiumą buvo pakviesti B. Vyliandas — pirm. ir P. Narvydas — sekr.

Tuo klausimu vyko diskusijos, iš kurių paaiškėjo tokios apygardos steigimo reikals, jos prasmė ir uždaviniai.

Plačiai tą sumanymą referavo New Yorko I-jo sk. pirm. Stasys Gudas, pabrėždamas, jog tokią įsisteigusią apygardą turi patvirtinti ir leisti jai veikti LT S-gos centro valdyba. Tautiniam kongrese buvo nutarta tautinės jėgas konsoliduoti, apjungti, nes kartais susiduriame su daugeliu klausimų, kuriais veningai pasisakyti nebesusėjame susitar. Apygardos, į kurią numatoma įtraukti 6 tautininkų skyrius, tikslas, bus bendrą veiklą tinkamai reprezentuoti, pagyvinti veikimą, ruošti ideologines paskaitas, steigti naujus skyrius ir t.t.

Vytautas Abraitis, 11-jo sk. pirm., įrodinėdamas šios apygardos reikšmę ir svarbą, priminė, jog mūsų visi parengimai iš dalies visada yra surišti ir su demonstracija svetimiems, todėl kartu dirbant, ji bus daug efektingesnė. Taip pat jis pageidavo kad ši steigiamą apygardą pasirūpintų sekančiais metais ir mūsų gerb. velionio adv. A. Olio mirties metinių minėjimu, nes jis buvo vienas iš didžiausių ALT S-gos asmenybių šiam krašte, kurio liūdi visa Chicago amerikiečių visuomenė, viso pasaulio lietuviai, kaip įtakingiausio Amerikos politikoj vienintelio lietuviu, o už vis labiausiai liūdi Tautinė Sąjunga, nes jis buvo čia jos steigėjas ir pirmasis pirmininkas, ALTo vicepirm., BALFo atstovas. Tokių žmonių retai sulaukiama. Paminėti galima ir kiekviename skyrių atskirai, tačiau Antanas Olis buvo didelis ir plataus masto žmogus, todėl kuo plačiausiu mastu turi būt ruošiamas ir jo minėjimas.

V. Abraitis siūlė šiai apygardai rūpintis ir Vasario 16 d. minėjimais. Jis pareiškė, kad 11-to skyriaus valdyba tam sumanymui pilnai pritaria, belieka tik gauti narių sutikimą.

Juozas Ginkus, 1-jo sk. garbės pirm., daug patyrimo ir pasiaukojimo tautiniam darbe turįs, siūlė per ilgai to klausime nediskutuoti, nes savaime yra aiškus tokios apygardos reikalingumas.

Jurgis Sirusas, pritardamas steigimo sumanymui, priminė, jog praeitam Tautiniam Kongrese ne visi skyriai buvo tinkamai pasiruošę, apygardos tokiems suvažiavimams daug pasitarnautų gerai sėdriam susiorganizavimui, vienos linijos išlaikymui bendrinėse mūsų atstovaujamos organizacijose, kas palengvintų darbą skyriams ir centrui.

Diskusijose aktyviai dalyvavo ir B. Vyliandas, P. Narvydas, D. Penikas, A. Trečiokas ir kt.

Nutarta sudaryti komisiją iš visų apygardoj dalyvausiančių skyrių renkant po vieną atsto-

va. Iš dalyvavusių skyrių išrinkta: Vytautas Abraitis — pirm., Stasys Gudas, Albinas Trečiokas ir Balys Vyliandas. Paliktos dvi laisvos vietos Philadelphia ir Waterburio skyriams.

Si komisija imsis iniciatyvos organizuoti LT S-gos Rytų Apygardą New Yorque.

E. Čekienė

LIETUVI DAILININKE!

Mūsų krašto okupantas sunaikino nepriklausomybės laikų sukurtus mūsų muziejų turtus ir juose istorinius paveikslius.

Lietuvių Veteranų Sąjunga "REMOVE" pasiryžo atkurti ir atstatyti buvusio Karo Muziejaus Kaune istorinę dokumentaciją. Sąjunga, artimai bendradarbiaudama su mūsų dailininkų organizacijomis, kuria Lietuvos laisvės kovų muziejaus skyrių prie esamos Čiurlionio Galerijos Chicagoje.

Malonūs dailininkai, jūsų istoriniai paveiksliukai užims svarbiausią ir reikšmingiausią to skyriaus dalį. Todėl mes prašome paskirti mūsų tautos istorijai savo gyvenimo kūrybos dalį.

Siūlome pasirinkti šias temas:

1. Pirmojo kareivio Povilo Lukšio mirtis dėl Lietuvos nepriklausomybės.
2. Pirmojo karininko Antano Juozapavičiaus mirtis ant Alytaus tilto.
3. Mūsų artilerija apšaudė lenkus ties Širvintais.
4. Mūsų pėstininkai puola bermontininkus ties Radviliškis.
5. Mūsų kavalerija atakuoja bolševikus Zarasų fronte.
6. Klaipėdos atvadavimas.
7. Pirmieji savanoriai.
8. Įvygiai Vilniuje.
9. 1941 metais sukilimas prieš okupantą.
10. Jaunimas su ginklu rankoje prieš bolševikus.
11. Vytautas ties Juodąja jūra

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PROspect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7868

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

VAL: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Seštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE.

Tel. ofiso EVERglade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL: 1-3:30, 6-8:30 p. p. pirmad., antrad., ketvird., penktad.
Tik susitarus trečiadieniais.

Telefonas: Ofiso REpublic 7-5020
Namų WALbrook 5-3763

J. Ramunis, M. D.

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(Įėjimas iš Rockwell St.)

VAL: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Seštadieniais: 2-4 p. p. ir 5-7 p. p.

Kas ir kur?

• **Suomijos dienraštis "Helsingin Sanomat"**, turįs per 300,000 skaitytojų, paminėjo min. St. Lozoraitis 60 metų sukaktį. Min. St. Lozoraitis 1934 m. gruodžio mėn., Suomijos vyriausybės kviestas, yra lankęsis Helsinkyje.

• **Kaune mirė rašytoja Antanina Magdalena Šalčiuvienė-Gustaitytė.** Kaip žinia, š. m. balandžio mėn. mirė jos vyras prof. Petras Šalčius.

• **Dr. Vaclovas Paprockas su žmona Birute**, gyvenę New Yorque, buvo Chicagoje dalyvauti gyd. Corp! Fraternitas Lituanica 50 m. sukakties minėjime. Nežinant įtemptų ir ilgų darbo valandų savo profesijoje, dr. V. ir B. Paprockai mielai dalyvauja ir visuomeniniam darbe, yra dideli spaudos ir kitų lietuviškos kultūros, šalpos bei Lietuvos laisvės darbų rėmėjai.

• **Leonas Virbickas, Liet. Atgimimo Sąjūdžio Lentro valdybos pirm. praėitą penktadienį iš New Yorko buvo išskridęs į Chicago**, kur dalyvavo Lentro valdybos posėdyje bei kituose pasitarimuose.

• **Dr. Tomas V. Žiūraitis, O. P.** pradėjo dėstyti filosofijos ir teologijos dalykus De Lima kolegijoje, Oxforde, Mich. Naujai įsi-

ir kiti istoriniai paveiksliukai.

12. Treminiai į Sibirą.
13. Sibiro kančia.
14. Pabėgėliai.
15. Tėvynės sargyboje.
16. Kražių skerdynės.
17. Šv. Kazimiero pasirodymas Lietuvos kariuomenei prie Polocko.
18. Pravienskių skerdynės, Zarasų skerdynės ir t.t.
19. Mūsų buvusių prezidentų, karalių, kunigaikščių portretai.

Dėl platesnių informacijų prašoma kreiptis šiuo adresu: P. Šeštakauskas, 4630 So. Paulina St., Chicago 9, Ill.

L.V.S. "Remove"
Centro Valdyba

ROCHESTER

Bendruomenės skyrius pradeda savo rudens-žiemos sezoną. Rūpinasi lituanistikos kursais, choras bando tvarkyti savo "bėdas", šokėjai miklina kojas ir t.t. Žodžiu, valdybai ir jos pirmininkui V. Vitkui daug rūpesčio.

Oficialus sezono atidarymas įvyks spalio 4 d. Tą dieną rengiamas šaunus vakaras. Vakaro pažiba bus garsėjanti solistė J. Liustikaitė. Kviečiami svečiai iš kitų kolonijų. Tikrai gera proga susitikti, pabendrauti.

Gruodžio mėn. rengiamas V. Kudirkos minėjimas. Specialiai tam reikalui veikalėlį rengia rašytojas Jurgis Jankus. Režisuos dramos mėgėjų vadovas Martynas Ciemenis.

*
Ramovėnai. Artėja mūsų kariuomenės 40 metų jubiliejus. Buvusių karių būrelis, pirmininkaujamas pulkininko Pr. Saladžiaus, rengiasi ypatingam minėjimui. Kas tas "ypatingas", rengėjai kol kas laiko paslaptį, bet atrodo bus staigmena. D. U.

NEW YORK

LIET. TAUTINIO AKADEMINIO SAMBŪRIO

visuotinis metinis susirinkimas įvyks spalio 11 d., šeštadienį, 8 val. vakare, Liet. Piliiečių Klube, 280 Union Ave., Brooklyn. Visi nariai ir narės prašomi atvykti punktualiai, nes 10 v. v. bus bendras alutis su svečiais, kurio metu bus pranešimas apie mokslinį prieauglį dabartinėje bolševikų okupuotoje Lietuvoje. Pranešąs Lietuvos Laisvės Komiteto narys Dr. B. Nemickas.

steigusi Oxfordo kolegija greitai garsėja, atitraukia studentų net iš University of Detroit. Dr. T. Žiūraitis, O. P. yra puikus kalbėtojas, dažnai kviečiamas pasikaitoms amerikiečių ir lietuvių įvairių bendruomeninių grupių.

• **Ligija Bieliukienė, Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė**, rugsėjo 24 d. dalyvavo Pavergtų Tautų posėdyje patariamuoju balsu.

• **Sigitos Janušonytės** vadovaujamas De Paul Universiteto Chicagoje Lietuvių Studentų Klubas padovanojo to universiteto bibliotekai du Pasaulio Lietuvių Žinyno egzempliorius.

DETROIT

SAVANORIŲ KŪRĖJŲ SUSIRINKIMAS

Rugsėjo 21 d. Lietuvos kar. kūrėjo-sav. S. Grušniaus bute, įvyko K-Sav. Sąjungos Detroito skyriaus visuotinis narių susirinkimas.

Tarp kitų dienotvarkės klausimų buvo ir skyriaus Valdybos bei Revizijos Komisijos rinkimai. Į skyriaus valdybą išrinkti: J. Šimkus — pirm., S. Grušnius — kasin., J. Mitkus — sekr. Į revizijos komisiją: V. Misiulis ir A. Meškuotis.

Detroitiškiai k-sav. nutarė

dar šiais metais įsigyti savo vėliavą.

Čia paaiškėjo, kad rugsėjo mėn. 17 d. vienoje Detroito ligoninėje mirė Lietuvos kariuomenės veteranas invalidas a. a. Jonas Brazeika, Susirinkusiųjų k-sav. buvo pagerbtas vienos minutės susikaupimu.

Po susirinkimo malonūs šeimnininkas k-sav. Grušnius visus susirinkusius k-sav. pavašino savosios gamybos alučiu.

Detroito k-sav. būstinė numatyta pas k-s. J. Mitkų — 8251 Cloverlawn, Detroit 4, Mich., tel. WE 4-9612.

REMĖKIME VASARIO 16 GIMNAZIJĄ VOKIETIJOJ

19 Būrelio narių žiniai

Būrelį, kurį anksčiau tvarkė Ina Neveravičiūtė, perėmė šiu metų pradžioje. Dalis narių už 1957 m. nustatytą metinį įnašą man atsiuntė; gautuosius pinigų išsiunčia Vasario 16 Gimnazijai.

Dėl vieno ar dėl kitų priežasčių ne visi 19-to būrelio nariai iki šiol yra atsiskaitę ir už 1957 metus. Būčiau labai dėkinga jeigu pavėlavę nariai atsiskaitytų. Būtų gera jei būrelio nariai užsimokėtų ir už 1958 metus.

Baigdama, noriu kviešti ir kitus tautiečius įstoti į mano vadovaujamą moksleivių rėmimo būrelį. Noriu būrelį praplėsti: o ar Jūs nenorėtumėte man padėti?

Šiandien, kada tauta svetimųjų pavergta, mums reikia darbų, o ne žodžių. Jaunoji besimokan-

IŠ LAISKŲ REDAKCIJAI

AR DAMA SU KAMELIJOMIS ŽADINA PATRIOTIZMĄ?

Ed. Karnėno metrika apie Verdi operą Traviatą yra klaidinga. Traviatai libretto parašė Francesco Maria Piave pagal Aleksandro Dumas veikalą Dama su kamelijomis (Milton Cross, Complete stories of the great operas, psl. 546).

Verdi šį veikalą matė Paryžiuje 1852 m. dramos formoje. Metais vėliau "damos su kamelijomis" tragediją jis panaudojo Traviatai. Tai buvo visai naujas bandymas Verdi muziką sujungti su tuometinio gyvenimo asmenine tragedija. Ir kaip tik todėl opera susilaukė didžiausio nepasisekimo Italijoje (Edward Dent, Opera, psl. 39-94).

E. K. Traviatoj randa patrio-

ti kartą — tautos ateitis. Neturėsime gerai išmokslintos, tautiškai susipratęs, jaunosios kartos, — neturėsime tautos ateities. O mūsų jaunimu dar negalime skystis: už širdyje dega tėvynės meilė, užtat jie byloja:

"Mes visuomet tave mylėjome, nors tavo vardo ir netarėm. Bet kai mus pažaukė, mes ėjom tylėdami ir, tiesa, ne lūpose, bet širdyje stovėjo žodis: — TĖVYNĖ!"

Argi tas auksinis jaunimas nebūtų vertas mūsų paramos?

L. Puskepalaitienė, 19 būrelio vadovė — 1406 Churchill St., Detroit 6, Mich. Tel. TR 3-5315.

tinės nuotaikos. Bet aš to nerandu nei operoj, nei specialistų komentaruose apie Traviatą. Trumpai, šioj operoj telpa istorija apie tragišką Paryžiaus kurizianės Violetos Valery meilę su Alfredu Germonu. Kur gi tad toji tėvynės ilgesio mintis Paryžiaus istorijoj apie damą su kamelijomis? Lietuvių kalba išverstos kai kurios arijos kai kargal ir kelia patriotinių iliuzijų.

E. K., rodos, pažįsta mūsų meninį gyvenimą. Ir kai jis kelia klausimą, kodėl lietuvių opera pradėta ne Pagirėnais, bet Faustu, norisi įtarti, kad E. K. ne tiksliai kalba ir vieša forma kursto visuomenę, kuri ir šiaip jau nėra taiki.

Pirma, Chicago's vyrų choras operos pastatymus pradėjo ne Faustą, bet Rigoletto operą. Antra, dirigentas A. Kučionas keletais atvejais spaudoj yra pareiškęs, kad kai techninės klūtys bus nugalėtos (operos orkestracijos, gaidų spausdinimas ir kt.), tai lietuvių kompozitoriaus opera tuč tuojau bus statoma.

Manau, kad klausimas, kodėl tremties opera nepradėta Kauno operos tradicija, praranda realybės mastą. O įtarimas, kad Faust opera yra menkesnė ir lengviau pastatoma, negu Traviata, kelia abejonių dėl pakankamo dalyko žinojimo.

E. K., būdamas Čiurlionio ansamblio pirmininku, galėjo patirti, kad meno vadovybė turi principus ir pagrindus, kuriais ji savo meninį darbą vykdo. Neabejotinai tai turi ir Chicago's lietuvių opera.

A. S., Cleveland

ISNAUDOKIME PROGAS SAVAM TIKSLUI

Tautinės ir komunistinės Kinijos konfliktas ir jo galimos pasekos kelia daug susirūpinimo visame pasaulyje. Prezidentas Eisenhoweris savo paskutinėje kalboje pasisakė už kietą politiką komunistų atžvilgiu. Žinoma, pasisakymas yra vienas dalykas, o kaip reikalai vystysis, yra kitas.

Mums yra aišku, kad demokratinės Amerikos vyriausybės nuomonė dažnai yra paveikiama gyventojų. Šiuo atveju visas komunistuojantis elementas ir dalis piliiečių, galimo būsimoj karo įbaugini, rašo tūkstančius laisvų prez. Eisenhoweriui ir senatoriams, pasisakydami prieš prezidento kietą politiką komunistinės Kinijos atžvilgiu. Radijo žinių komentatoriai jau pastebi, kad prezidentas, veikiamas tų laisvų, galįs būti priverstas keisti savo nusistatymą Quemoj ir kitų salų gynimo reikalu. Komunistams tai būtų didelis įsimėjimas.

Gyvendami laisvoje ir demokratinėje Amerikoje, turime mūsų kovai labai daug galimybių ir progų. Viena tokių kaip tik yra dabar. Kovokime dėl savo krašto, padėdami kitiems. Pritarkime prez. Eisenhoweriui ir jo nusistatymui priešintis komunistų agresijai ir remti laisvosios Kinijos kovotojus. Rašykime laisvų senatoriams ir prezidentui, britardami prezidento pareiškimams. Neleiskime mums rūpimais klausimais tik mūsų oponentams pasisakyti.

Būtų gera, kad pasizadėtume atėty, ypač po oficialių vyriausybės pareiškimų imtis daugiau iniciatyvos, savo laisvąsias vyriausybei pritardami dėl mums naudingų pareiškimų ir protestuodami dėl nenaudingų.

C. B., Waterbury

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rakandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, krepkietės P. J. KERSIS, dėl apkaivavimo, ko visada reikalauja apdraudros kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS, 609 Society for Savings Bldg. Tel.: MAIN 1-1773
Rezidencija: PENINSULA 252

EAGLE ŽENKLAI PADIDINA SUTAUPAS MAY'S KRAUTUVESE

the MAY Co's 2 BASEMENT stores
DOWNTOWN—PUBLIC SQUARE ON THE HEIGHTS—CEDAR CENTER

59 Metinis išpardavimas

SUTAUPYK 1/3 iki 1/2 IR DAUGIAU

VYRŲ REG. 29.95 IKI 39.95

PALTAI \$18

ZIP-LINED COATS
REGULAR TOPCOATS
ZIP-LINED TRENCH COATS

Didelis pasirinkimas vyrų topcoats, zip-lined topcoats ir populiarių dvieilių trench coats su išimamais pamušalais. Grupėje yra gabardino, tweed ir šetland medžiagų, pilkos, rusvos ir rudos spalvų. Dydžiai 36 iki 46 reguliariūs, trumpi ar ilgi. Deja, ne kiekvienoje grupėje yra visi dydžiai.

Gaila, užsakymai paštu ir telefonu nepriimami...

The May Co.'s Basement Men's Clothing Department
Downtown and On the Heights

Vyrų Sanforizuotos*)

Broadcloth Pajamas

Populiarios slipover ir coat-styled pižamos, 2.99 iki 3.99 grupėje

Maži netaisyklumai 2.99 iki 3.99 grupėje

1.99

pora

The May Co.'s Basement Men's Furnishings Department
Downtown and On the Heights

Vyrų Reg. 7.99 Moccasin

Slip-on Lounger

4.99

pora

Juodos ir rudos

The May Co.'s Basement Men's Shoe Department
Downtown and On the Heights

Viduržemio jūros pakraščiais (5)

MIESTAS — ISTORIJS PAMOKA

ALGIRDAS J. GREIMAS

Rhodos riterių miestas tik iš dalies tinka į kategoriją vietų, kurios praturtina turėtą praeities pasaulio viziją. Tai greičiau istorijos pamoka, negu turistinis pramogavimas. Turbūt, dėl to, kad kone visas miestas restauruotas, kad restauracija panaikintų tai, kas žmogaus poetinei vizijai būtina — netikėtumą, deformaciją, kurie sudaro istorinio atstumo įspūdį.

Žinau, kad yra istorinių griuvėsių šalininkų, yra ir ištikimo restauravimo šalininkų. Žinau, kad griuvėsių poezija tai dar romantizmo likučiai. O vis dėlto, kai iš modernaus pasaulio, nespažęs nei akim mirkėtelė, įžengti į Riterių Gatvę, kai jos viduriu eidamas žvalgais į tartum vakar statytus visų aštuonių "nacių": Prancūzijos, Italijos, Provanso, Auvergne, Aragono, Kastilijos ir Portugalijos, Vokietijos, ir, pagaliau, Anglijos Namus, — susidaro įspūdis, kad esi greičiau pradžios mokyklos mokiniukas gerai mokytojo prirengtoje pamokoje, ar gal tas amerikonas milijonierius, dideliais kaštais savo malonumui pargabengęs gotišką pilį ir ją berodinėjęs svečiams.

Ir tik paskui, grįžęs į laivą, tik vienu įpu apmetęs akim milžiniškus miesto mūrus, padalintus į aštuonias dalis ir pavestus ginti visoms aštuonioms nacijoms, tik tai įstatęs į šį mūrų aprašytą peizažą tamsius ordino didžiojo magistro rūmus su grūmojančiais XIV amžiaus kuorais — tik tai tada pilnai išvysti šį Netikėlių jūroje išsikūrusį kriščiūnų bastioną ir pajunti jo prasmę. Dar truputį vaizduotės, ir pamatysi šią nepaimamą tvirtovę apsupusius nesuskaitomus (sako, jų buvo 300,000) turkų pulkus, vadovaujamus Solimano Puikuočio, visą tą barbarų skruzdėlyną, nespėjantį naktimis surasti ir atridentį pakankamai antkapinių akmenų savo žuvusiems didvyriams priglausti. Didvyrių kūnai guli po akmenimis, — bet tai iliuzija! Iš tiesų tai jie jau Pranašo pažadėtam rojų! Jie puotauja, geria vyną ir whisky upelių ir šaltinių pavėsyje, užsigardžiodami juodakį hurių ar rausvų berniukų kūnais, kiekvienas pagal savo skonį. O tuo tarpu Villiers de l'Isle Adam, didysis ordino magistras, apsuptas vos kelių dešimtų dar gyvų riterių, valgo didžiojo pilies mėnėjętą vargiai sugautų žiurkių ir svaro, kas geriau: ar garbingai paskutiniui žūti ir eiti tiesiai į savą kriščiūnišką Rojų, ar pasiduoti Turko malonei

ir dar bandyti išgelbėti Ordino vėliavas ir garbę.

Solimanas Puikuočio priima kapituliaciją su "kariška pagarba" — mes gi gyvename civilizuotoje epochoje, o ne barbariškoje XX amžiuje! — ir Vaisin-gieji šv. Jono riteriai, su vėliavomis ir relikvijomis, penkių tūkstančių graikų lydimi, sėda į laivus ir, turkų artilerijai griaužiant salietą — nugalėta priešą reikia gi pagerbti! — išplaukia į Maltos salą. Praėjus septyniadešimt penkeriems metams nuo Konstantinopolio žlugimo, Rhodoso riteriai atsisako nuo vilties grįžti į šventąją žemę. Europos pirkliai praranda kelią į Indiją. Kristupe Kolumbe, atėję tavo valanda! Indijos tur-tų tu gal neatradai, bet pasaulio kryžkelelį perkėlei kitur. Rytinė Viduržemio jūra, nustojęs buvusi žmonių istorijos teatras, bus atiduota turistinių malonumų ieškotojams.

Grafas Gvido užsėdo ant žirgo... O mano "žirgas" — ne žirgas, tik menkas "žemaitukas": tai Viduramžių pamėgimas.

Kalbėjau apie turizmą. Norėjau pasakyti, kad šalia nuotaikinio turizmo yra dar kita jo rūšis — turizmas, kuris patikrina, ir dažnai suprastina, mūsų žinojimą ir vaizduotę kūrinius. Arba atvirkščiai, — turizmas, kuris tik pažadina naujų svajonių.

Autentiškas turizmas, jeigu jis iš viso įmanomas, turėtų būti ne nuotaikinis, ne vaizduotinis, o **pojūtinis**. Žmogaus pojūčiai turėtų tiesiog fotografuoti spalvas ir linijas, kvapus ir garsus, žmogus turėtų būti šviežias, kaip naujagimis vaikas, ir jis turėtų kaskart netarpiškai nustatinėti savo ryšį su aplinka.

Tai gal įmanoma tikrai specialiai, retai sutinkamai žmonių kategorijai, — žmogui, kuris būtų tuo pačiu metu ir milijonierius ir dailininkas. Reikėtų keliauti į Orientą, kaip kadaise keliavo Lamartinas arba Aleksandras Dumas — išsirušius porai metų, pasisamdžius sau vienam laivą, sustojant kur nori ir kiek nori, plaukiant kai upas užėina.

(Bus daugiau)

Čia tai gyvenimas!

DŽIAUGSMAS... DRAUGAI... IR STROH'S

Amerikoj tik ugnim virtas alus!

Visu Amerikos alaus rūšių tik Stroh's verdamas ugnim. Ir todėl tik Stroh's turi tokį skonį. Ragauk Stroh's šiandien.

Dabar vietinėmis kainomis

Jums patiks **Stroh's** jis šviesesnis!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

POEZIJOS IR DISKUSIJŲ VAKARAS

Iš P. L. Bendruomenės Seimo

Bendruomenės iškilmingajam posėdžiui pasibaigus, tą patį šeštadienį Baltų namuose įvyko poezijos ir diskusijų vakaras. Vakarą idėja gimė Bostone, jo **nenorėjęs** Bendruomenės seimo organizatoriai. Pati idėja buvo tokiu pobūdžio: didelių įvykių metu New Yorke turi pasirodyti bent 25 lietuviai rašytojai, teškaiydami tik po vieną eilėraštį ar trumpą grožinės prozos gabaliuką, kad visas tas pasirodymas neužimtų daugiau valandos laiko. Atseit, tegu svietas pamato, kad ir lietuviai rašytojai dar tebėra gyva Bendruomenės dalelė.

Bet tikrovė šį neblogo mintis gana prastai realizavosi. Newyorkiečiai, apsiėmę tą vakarą organizuoti, beveik nieko nepadarė. Į vakarą neatvyko net P. Jurskus, kuris turėjo literatūrinei daliai vadovauti. Reikalo gelbėti

stoją poetą Juozas Tysliava. Ne-nuostabu, kad, netikėtai pagautas, jis gerokai paklajojo po atklanes, visai tam vakarui nepri-tinkančias ir nereikalingas.

Savo kūrybą skaitančių rašytojų buvo tik keturi — K. Bradūnas, Ant. Gustaitis, St. Santvaras ir J. Tysliava. Taip užma-nytam rašytojų pasirodymui su-smulkėjus, visi keturi savo poezi-ją skaičiusieji stengėsi padėti švelninti ir daugiau duoti, negu buvo pasirengę. St. Santvaras paskaitė tris savo naujus eilė-raščius, K. Bradūnas porą trump-esnių ciklų iš šių dienom pasi-rodžiusios lyrikos knygos "Morė-nų ugnys", J. Tysliava mintinai ir su gera išraiška pasakė porą ilgesnių savo eilių, Ant. Gustai-tis lit. dalį baigė naujais, ben-druomeniškais ir nuosmūkinės humoristikos posmais. Visus ke-

turis poetus klausytojai pasiti-ko ir palydėjo šiltais plojimais.

Diskusijų tema buvo pati me-ninė kūryba ir visuomenė. Dis-kusijoms lankščiai ir su patyri-mu vadovavo prof. J. Brazaitis. Nelengvas buvo jo darbas; nes vėl ir vėl jam tekdavo prašyti kalbėtojų laikytis temos. Tema, kaip matom, paini ir komplikuo-ta. Nėra lengva aptarti meninę kūrybą, gana sunku susidoroti ir su visuomenės aptarimu. Gal to-dėl daugumas diskusijose daly-vavusių kalbėtojų blaškėsi aktu-alijose. Nėra abejonės, pareiški-sas apie kultūrinį nuosmūkį, kaip kokia šmėkla, tūnojo disku-sijų salė, nors ir tiesiogiai apie jį nedaug kalbėta.

Diskusijas pradėjo Dr. inž. J. Gimbutas, gana kondensuotai pa-sisakydamas, ko visuomenė lau-nia iš meno kūrėjų. O ji laukian-ti tokių lietuviškojo meno dar-bų, kurie peržengtų savo ben-druomenės ribas ir būtų tautinės stiprybės šaltinis priaugančiam jaunimui.

Dail. Vikt. Vizgirda, tų disku-sijų iniciatorius, laikydamasis pareiškimo apie kultūrinį nuos-mūkį dviasios, aštriau palietė Bendruomenės seimo kultūrinius parengimus. Tarp kitko jis stebėjosi, kodėl Carnegie Hall yra rengiama dainų popietė, o ne simfonijos koncertas.

Inž. Nasvytis, kaip JAV Liet. Bendruomenės valdybos narys, tuoj pat atsiliepė į dail. Vizgir-dos pastabas, tiesiai ir atvirai tardamas, kad mūsų kompozito-riai kuria modernią simfoninę muziką, kad koncertas Carnegie Hall buvo rengiamas daugiausia lietuviams, o lietuviai simfonijų nesuprantą ir nebūtų eję į klau-syti, todėl valdyba pasikliovusi choralis ir nuo simfonijos koncer-to atsisakiusi. Toks inž. Nasvy-čio "nušizėminimas" ir indivi-dualinės mūsų kompozitorių kū-rybos apriorinis nuvertinimas daugumą klausytojų gerokai nu-stebino.

Smuikininkas Iz. Vasyliūnas, atsakydamas inž. Nasvyčiui, tei-singai pastebėjo, kad graudu da-rosi, kai klausai tokių liet. kūry-binio genijaus vertinimų. Be-rodus, JAV Bendruomenės Valdy-ba bus padariusi nepataisomą klaidą, kai rūpinosi kultūriniais parengimais ir ramstėsi šitokiais p r i m i t yviais samprotavimais.

Lietuviai kompozitoriai kuria, kas jiems padės skintis kelią, jei ne sava bendruomenė? Pagaliau, mažiausia yra **perdrąsu** teigti, kad lietuviai simfoninės muzikos nesuprantą ir nebūtų eję jos klausyti. Visa tai skamba ne tik kultūriniu nuosmūkiu, bet ir sa-vo tautiečių žeminimu.

Diskusijų ugningiausia kalbą pasakė Henr. Blazas. Jis gynė kūrėjo tematikos laisvę. Kiek-viena tema esanti gera, tik visada esąs atviras klausimas, **kaip** ji apdorojama. Jeigu ji kūrėjo išgyventa ir turi gerą meninę formą, — kūrinys vėl ir vėl galis grįžti į gyvenimą. Kaip gyvą pa-vyzdį H. Blazas nurodė Maironio poeziją, savo laiku stumiamą užuomarštin, o dabar vėl spindin-čią galingą kūrybinę ugnį. H. Blazo kalba klausytojų tarpe ra-do gyvo pritarimo.

Dail. Ad. Galdikas aiškino, kad dailės gyvenime reikiassi kūrė-jai ir amatininkai. Nesunku bu-davo suvokti, kuriuos liet. dailin-in-kus jis laiko amatininkais. Po jo kalbės dail. A. Rūkštelė tarė, kad jis pamilojo Lietuvos gam-tovaizdžio vaizdus tapas, kaip jaučias ir tikis. Jis neniegias ki-tos krypties dailininkų kūrybos, juos gerbia kaip žmones ir čia pat galėtų su dail. Vizgirda pa-sibūčiuoti. Kai dail. Vizgirda iš-šovė "ne" — Rūkštelė padarė iš-vadą, kad nesusipratimų priežas-ties tarp liet. dailininkų moder-nistų ir realistų reikia ieškoti tame, kad realistų parodose lan-kytojų niekad nestingą ir jų pa-

veiksmai išparduodami, o i mo-dernistų parodas mažai kas eina ir jų kūrinių neperka. Žinoma, tokis pareiškimas klausytojų tarpe sukėlė nemažą skanaus juoką.

Anekdotinio pobūdžio inciden-tą sukėlė dail. Zeromskio pasiro-dymas. Kai jis išėjo kalbėti, dail. Puzinas tarė, kad jis ubagų kal-bos klausyt nenori, pakilo ir iš-ėjo iš salės. Paskui jį išėjo Rūkš-telė ir Janušas. Išeinantiems Ze-romskis paleido repliką, kad jis ir nesirengias ubagams kalbos sakyti. Su kartėliu čia tenka pa-stebėti, kad šiuo atveju abi pu-sės neparodė nei gilesnės kultū-ros, nei noro susiprasti.

K. Bradūnas, kalbėdamas apie visuomenę, pasakė, kad neturim pamiršti, jog gyvenam **mirštan-čioj** visuomenėj. Ant. Škėma da-bar New Yorke vykstančią liet. dailininkų parodą apibūdino, kaip kūrybines pastangas, kurios jau buvo regimos prieš 50 metų. Be minėtų diskusijose apie meninę kūrybą ir visuomenę taikliom pa-stabom dar dalyvavo V. Rašte-nis, J. Pajaujis, J. Tysliava, pats J. Brazaitis ir kt., o baigė jas išsamiau aptardamas meninę kū-rybą ir visuomenę, Dr. J. Gir-nius.

Diskusijos, be papasakotų in-cidentų, vyko pakeltoje idealinėje plotmėje, mažai teuzkabindamos mūsų realų gyvenimą ir nelinks-mą kasdienybę. Jeigu kas tikė-josi, kad tos diskusijos sumažins plyšį tarp dailininkų modernistų ir realistų — turėjo skaudokai apsilviti: tas plyšys nesusiaurė-jos, bet dar gilesnis pasidarė. Bet aplamai diskusijos buvo vertin-gas kultūrinis parengimas. Jis parodė, kad liet. kultūrinis gy-venimas dar yra gajus ir gyvas-tingas, neatkrojajęs energijos ir drąsios minties.

A MERIKOS LIETUVIAI ir angliškųjų skolinių ŽODYNAS

Knyga, kurios visi laukė, bet labiausiai tai Valparaiso Univer-siteto ir kitų universitetų bei ko-legijų buvusieji lietuviai studen-tai. Ji yra pirmoji knyga, kurioje plačiai aprašomos aukštosios mokyklos, lankytos senosios Amerikos lietuvių inteligentijos; aprašomi ir veikusieji tose mo-kyklose lietuvių kalbos kursai; aprašoma ir pati inteligentija. Be to, daug pasakyta apie tuo-metinės lietuvių spaudos kalbą, apie privatinės ir parapiškos mo-kyklas, kuriose buvo dėstoma lietuvių kalba. Antroje knygos dalyje eina **Angliškųjų skolinių žodynas**, kuriame daug duodama gyvosios kalbos pavyzdžių, labai aiškiai parodančių šnekamąją Amerikos lietuvių kalbą.

Knyga didelio formato, 366 psl., kietais viršeliais, gerame popieriuje, kainą tik \$5.00. Ra-šykite: Dr. Alg. Margeris, 3325 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

ISTABŪS DRAUGAI

AXEL MUNTHE

(19)

Kai paukščiai nutyla, man tereikia tik pažvelgti žemyn į žolę ir samanas, kad rasčiau kitą bičiulišką draugiją. Štai maža Dievo karvytė, grakšti ir švelni savo raudonoje, juodai taškuotoje suknėlėje nuo žolės laiško nulipa ant mano rankos ir energingai žingsniuoja mano pirštais, nuo vieno pereidama ant kito, greičiausiai matuodama man porą pirštinių. Į pirštines nekreipiu per daug dėmesio, kai nebūnu Londone, tačiau jai to nesa-kau, kad neapvilčiau, ir leidžiu jai ir toliau energingai matuoti.

Virš siūbuojančios žolės skraido žirgelis elfo šydų ir saulės gijų sparnais. Žemai, tarp milžiniškų žolės kamienu, sunkiai veržiasi pirmyn maža skruzdėlė su sausu eglės spygliu ant nugaros. Nelygus takas — tai aukš-tyti, tai žemyn. Kartais ji stumia sunkiąją naštą, kaip rogutes, prieš save, kartais tem-pia ant savo smulkių pečių. Ji taip sunkiai traukia jį kalnan, kad net švelniosios kojytės linksta, paskui vėl krinta į bedugnę, stipriai apsikabinusi savo naštą. Tačiau ji jos nepa-

leidžia, ji turi ją nešti tolyn, ir ji labai skuba namo. Netrukus užkris rasa, tada bus nesau-gu laukiniame miške, bet jauku ilsėtis namie po atlikto dienos darbo. Kelias daros vis sta-tesnis ir kalnuotesnis, ir staiga prie ją iš-kyla milžiniška uola. Kuo ta uola vardu, skruzdė tikriausiai žino; aš nežinau, nes man ji atrodo paprastas, kumštis didumo akmuo. Skruzdė sustoja ir valandėlę galvoja, paskui savo antonomis duoda signalą. Aš esu per-kvailas signalui suprasti, bet ji tuojau sugau-na kitos skruzdės, ir, žiūrėk, pro sausos la-pus jau išlenda dvi pagalbon. Vyksta karo tarybos posėdis, naujosios atvykėlės pakilno-ja siją, tartum norėdamos nustatyti, ar ji labai sunki. Staiga jos visos nutyla ir klau-sosi — netoliese pro šalį žygiuoja skruzdžių patrulis, ir aš pamatau dar porą ateinančių pagalbon. Pagaliau jos visos sutartinai pake-lia ir lėtu žingsniu, kaip jūreiviai, žygiuoja su sija į viršų.

Kaip girdžiu, ji būsianti panaudota žė-mės drebėjimo apgriautiems pastatams pa-remti. Kiek darbščijų būtybių žuvo po griu-

vusiuoju namu! Kokia piktoji galia sugriovė tai, kas tokiu kantriu darbu buvo pastatyta? Aš nedrįstu klausyti; kas žino, ar tai nebuvo žmogus, kuris praeidamas lazda bakstelėjo į skruzdėlyną!

Ir visa tai kita gyvūnija, kurios net vardų nežinau, tačiau draugiškai žvelgiu į jų mažą pasaulį — ir jie yra piliečiai tos didžiosios Kūrėjo bendruomenės, ir galbūt jie atlieka savo pilietines pareigas daug geriau, negu aš savąsias!

Ir taip, ten begulėdamas ir bestebėda-mas žolę, pagaliau pats pasijunti toks mažu-tis. Tau net pradeda atrodyti, jog tesi tik maža skruzdėlytė, kuri vargingai skverbiasi su sunkia našta per laukinį mišką. Kartais aukštyn, kartais žemyn — svarbu tėra tik neatsipalaiduoti. Ir jei rasi kitą, kuris padės, kai kelias pasidarys statines — tada išveši.

Bet netikėtai pro šalį praeina likimas ir sugriauja viską, kas buvo taip sunkiai pa-statyta.

Skruzdė ir toliau kovoja su sunkia našta laukinio miško gėlmėse; kelias yra tolimas, ir dar užtruks valandėlę, kol ilgos dienos dar-bas bus baigtas ir rasa užkris.

Tačiau aukštai, virš pušų ir eglių, jau

skraido sapnas su elfo šydų ir saulės gijų sparneliais.

POLITINĖS AGITACIJOS KAPRYJE

Nenusigaskite — šį kartą taika Euro-poje nebus sugriauta.

Deja, dėmių yra ir saulėje, ir net "gra-ziausias Neapolio vainiko perlas" nėra tobu-las.

Varnai kranksėdami skraido virš griu-vėsių, kuriuose smūduriuoja tūkstančio metų senumo atsiminimai, nešvarios nykštukų rankos rausiasi po praėjusią žvusių milžinų garbę, barbarai trupina į gabalėlius mozaikos grindis, kuriomis vaikščiojo imperatoriaus koja. Juodakępurė Proza gąsdina Idiliją, kuri guli ten, pusiau atvertomis akimis sapnuo-dama besišaipančius faunus tarp vynuogių kekių ir akimis ryjančius vėsiąją gro-tą, ku-rijoje legendos nimfa maudo savo grakščias šlaunis.

Kapris serga, Kapris apkrėstas parazi-tais, kaip senas liūtas. Kapris yra pilnas tų — taip, bet politikoje turi būti atsargus. Aš nieko nesakau; skaityk straipsnį iki pabaigos, ir pamatysi, ko Kapris yra pilnas.

Triberijaus vilos griuvėsiuose tu sėdi aukštai, akis nukreipęs į jūrą. Nejučiomis tavo akys seka baltą burę tolumoj; tai ma-

ža, taiki žvejų valtelė, ramiai buriuojanti na-mo. Ir tavo mintys nuklysta toli, labai toli. Čia, šiuose marmuriniuose rūmuose, prieš daug, daug metų gyveno pasaulio valdovas; jis žvelgė į jūrą, kaip ir tu dabar, bet jo žvilgsnis nebuvo toks drąsus, kaip tavo, nes jis bijojo savo aukų keršto iš kiekvienos ar-tėjančios valties; ir, kai įlankoje sutemdavo, jis vis tebetūnodavo ten, ir drebėdamas ban-dydavo išskaityti savo likimą žvaigždėse, ku-riomis apsisagstydamo dangaus skliautas. Joki žiaurumai nepadėdavo jam užsimiršti, jokios piktybės jau nebesušvelnindavo jo sie-los kančių. Savo uolinėje citadėlėje niūrusis imperatorius kentėdavo labiau, negu bet kuri iš jo nukankintų aukų; jo širdis po purpurine toga jau seniai buvo nukraujavusi miriop, o siela tebegyveno titaniškame susigraūžime. Vieta, kurioje tu sėdi, yra vadinama "Il Salto di Tiberio". Nuo čia jis sviesdavo savo au-kas į jūrą ir ten apačioje jo tarnai laukdavo valtyse, kad užmuštų irklais tuos, kurie dar tebekovodavo su bangomis. Pasilenk ties be-dugne ir pažvelk į putojančias bangas — seni žvejai man pasakojo, kad kartais, kai mėnu-lis įneria į debesis ir sutemsta, į uolas besi-plakančios bangos apačioje atrodo nudažy-tos krauju.

(Bus daugiau)

DIDYSIS LAIMIKIS

Apie tai, kas plaukiojančiame name vyko tarp šokėjos ir Smitho, tepatiriama tik iš vėlesnių Fathmės ir Epplerio pasakojimų. Nes majoras Smithas jau nebegali nieko pasakyti. Jo nėra gyvo. Prieš Alam Halfa mūšio pradžią jis savo automobiliu įvažiavo į vokiečių minų lauką. Vėliau vokiečiai rado jo sudraskytą lavoną.

O pasakojama taip: prieš pat vidunaktį į Epplerio namo duris pasibeldė, ir lauke stovėjo Hekmat Pathme. Ji tebuvo užsivilkusi juoda chalata, ir jos palaidi plaukai krito ant pečių. Ji buvo labai susijaudinusi.

— Ateik, — ji sušnibždėjo. Tamsoje jie praslinko pro britų žvalgybos majoro namą, kur

ris buvo tarpe. Pasiekus jos namą, Hekmata pradare duris į miegamąjį ir leido Eppleriui pro plyšį pasižiūrėti.

Lovoje, garsiai knarkdamas, miegojo majoras Smithas. Jo uniforma buvo užmesta ant kėdės. Duris uždariusi, Hekmata parodė stalą, ant kurio gulėjo brezentinė planšetė.

— Viskas tvarkoje, — pasakė ji Eppleriui. — Aš jam šį tą maišiau į viską. Jis dar ilgai neatsibus. O kai atsibus, aš vėl vėl būsiu su juo. Bet pažiūrėk į tą! — jos balsas drebėjo iš susijaudinimo. — Aš jau perverčiau. Ten yra viskas, viskas, ko mums reikia.

Alameino planas

Ir iš tikro. Visa, ką Eppleris išstas savaites iš įvairių smulkmenų bandė sulipinti, buvo sudėta majoro Smitho planšetėje. Dalinių dislokacija — zelandiečiai, afrikiečiai ir australai sudarys paskutiniąją gynybos liniją. Buvo smulkmenos apie naują tankų brigadą, kuri turėjo dalyvauti mūšyje, žinios apie naujus minų laukus — 250,000 naujų minų! — kuriomis pozicijos turėjo būti sustiprintos. Bet svarbiausia, kas Rommelui nepaprastai rūpėjo: pagrindinė anglų gynybos linija turėjo būti ties El Alameinu, o ne toliau į vakarus, kaip Rommelis spėjo. Vienintelis klausimas, į kurį majoro Smitho planšetėje nebuvo atsakymo — tai, kas bus naujasis fronto vadas.

Paskubomis susižymėjo Eppleris visas svarbias smulkmenas,

dėkingai apkabino šokėją ir, jai grįžus prie majoro į miegamąjį, nuskubėjo į savo valtį. Ten jo laukė Monkasteris, nė kiek nemažiau susijaudinęs. Jis drebando rankoje laikė popierio gabalą:

— Ryšis atstatytas! — pasakė.

Popieryje buvo žodžiai: "Dėmesio Kondorui! Dėmesio Kondorui! Aberle, Weberis britų rankose. Jūsų pranešimai sekami. Siųskite tik svarbias žinias. Laukiu jūsų pranešimo rytoj, dvidešimt ketvirtą valandą".

Eppleris pasakė: — Mes turime dabar su jais susirūti. Dabar, suprantu tu? Pabandyk tuoj pat užmegsti ryšį.

Tačiau, nors jie ištisą valandą šaukė, atsakymo nebuvo. Ryto aštuntą valandą Eppleris ir Monkasteris sėdėjo pavargę, nesiskus-

tę ir nervingi prie aparato, stiklinėmis gerė viską pusryčiams ir nežinojo, ką toliau daryti.

— Nieko nebus, — pasakė Eppleris. — Turime laukti vidunaktio.

Jie jautėsi šuniškai. Jie turėjo visas reikalingas informacijas. Tačiau ar dar tebegalės jie jas vidurnaktį perduoti?

Didelė klaida

Ir kai jie, norėdami apaminti nervus, nuėjo į "Kit Kat" ir smarkiai gerė, tinklas iš lėto pradėjo užsitraukti. Prie jų bare prisėdo trečias vyras. Jie kalbėjosi su juo arabiškai. Eppleris galvojo, kad jis turės būti Egipto koptas, pavarde Emr Bey. Tačiau tai buvo didelė klaida.

Iš tikrųjų tas vyras vadinosi majoru Sansomu, ir buvo vienas iš apskriausių anglų žvalgybos vyrų visuose Vid. Rytuose.

Majoras Sansomas, britų saugumo Vid. Rytuose viršininkas, jau buvo pradėjęs narplioti Epplerio atvejį, tuo metu dar visai nežinodamas, jog jo ieškomas žmogus sėdėjo priešais jį.

Pirmajam įtarimas buvo kilęs anam žvalgybos karininkui, kuris buvo radęs "Rebekos" egzempliorių belaisvėn patekusių vokiečių radistų kuprinėje. Tiesa, per tardymą jis nieko iš jų neišgavo, tačiau buvo tikra, kad knygoje buvo šifro kodas, kuriuo vokiečių agentas Egipte turėjo perduoti žinias Aberlei ir Weberiui.

Bet Egiptas didelis — kur tą šnipą surasti? Karininkas vieną dieną apie tai kalbėjo su majoru Sansomu. Pasirodė, kad ir majoras ieškojo žmogaus, nors nežinojo, nei kaip jis vadinas, nei kur jis prisilaikė, tačiau į save atkreipė dėmesį gana keistu rei-

šiniu: jis turėjo per daug anglišku banknotų.

Vokiečių žvalgyba buvo padariusi klaidą. Kairan ji buvo pasiuntusi "ideali šnipą", kuris gerai kalbėjo angliškai ir arabiškai, puikiai pažino jam skirtą sritį, buvo aprūpintas visomis reikalingomis darbui priemonėmis, įskaitant 80,000 svarų sterlingų. Tačiau vokiečių žvalgyba Eppleriui nebuvo pasakiusi, kad anglų svarai bus nesunkiai priminėjami Kairo krautuose, viešbučiuose ir restoranuose, bet jų negalima bus iškeisti Egipto bankuose — juos keitė tik anglų armijos išdininkai. Ir taip, tu banknotų skaičiui rinkoje didėjant, buvo konstatuotas dar vienas dalykas:

Daugelis banknotų, kurių numeriai patikrinti, buvo atėję ne iš pačios Anglijos, o iš devizų

(Perkelta į 5 psl.)

Kišeninis Vadovas Unijų Nariams apie Right to Work

ŠTAI OFICIALUS FAKTAI — TIKSLIAI TOKI, KOKI YRA SECRETARY
OF STATE IŠSIUNTINĖTI 3,000,000 OHIO NAMŲ

Išsikirk šį pranešimą... laikyk savo kišenėje
...parodyk savo šeimai ir draugams, kad
praskintum kelią gyvybiškam reikalui

Ką Right to Work įvykdys:

Suteiks kiekvienam Ohio vyrui ir moteriai laisvę įstoti ar neįstoti į darbo uniją.

Suteiks kiekvienam Ohio vyrui ir moteriai laisvę mokėti ar nemokėti pinigų darbo unijai.

Uždraus privalomąsias "Union Shop" sutartis tarp darbdavių ir darbo atstovų, pagal kurias darbininkas turi mokėti mokesčius unijai arba bus atleistas.

Padarys unijas savanoriškomis organizacijomis, kurias kontroliuos nariai, galį laisvai veikti, tikrinti arba pasitraukti, kaip yra religinėse, ūkinėse, politinėse ar kitose organizacijose.

Pareikalaus iš unijos organizatorių laimėti narius patarnavimo pagrindu, o ne prievartos.

Pagelbės ištaisyti tokius galios piktnaudojimus, vykdomus kai kurių profesionalinių unijų pareigūnų, kurie yra jau tapę publikai viešai žinomi.

Grąžins unijos nariams efektingą mokesčių ir kitų išlaidų kontrolę.

Sustabdys priverstines rinkliavas, naudojamas politinės dominacijos ambicingoms programoms vykdyti.

Padės sustiprinti publikos ir narių pasitikėjimą darbo sąjūdžiu.

Ko Right to Work nevykdys:

Nesikiš į darbininkų teises kolektyviškai organizuotis ir tartis.

Nepalies darbo valandų, senioriteto ir pensijų.

Nepalies atlyginimų ir derybų dėl aukštesnių atlyginimų.

Nelais jokiai darbdaviui atleidinėti dėl priklausymo ar nepriklausymo unijai.

Nesikiš į unijos narių verbavimo kampanijas.

ISSUE 2 — RIGHT TO WORK

X	YES	Shall the Proposed Amendment to The Constitution of The State of Ohio, declaring unlawful any contracts and practices of Employers and Labor Organizations whereby membership or non-membership in a Labor Organization, or payment or non-payment of money to such an organization are made a condition of employment or continued employment, but saving, for not more than two years, conduct pursuant to a written agreement made before the effective date of the amendment, be adopted?
	NO	

RIGHT TO WORK YRA KIEKVIENO TEISE!

Padėk mums pilnai papasakoti Right to Work istoriją visiems Ohio gyventojams.

Jūsų auka padės finansuoti tokius skelbimus, kaip šitas.

Siųsk auką: Campaign Committee for Issue 2, Calvin Verity, Treas. 219 Spahr Bldg., Columbus, Ohio.

(Dėl nemokamų šio skelbimo atspaudų rašyk aukščiau duotu adresu)

VOTE ☒ YES on ISSUE 2

RIGHT TO WORK AMENDMENT NOV. 4TH

THE RIGHT TO WORK CAMPAIGN COMMITTEE FOR ISSUE 2, 50 N. THIRD ST., COLUMBUS OHIO, ELTON KILE, CHAIRMAN

DIDYSIS LAIMIKIS

(Atkelta iš 4 psl.)
rezervų, deponuotų Šveicarijoje, Portugalijoje, Ispanijoje ir Pietų Amerikoje. Taigi, jie negalėjo būti kurio nors karininko ar kareivių išmugeliuoti iš Anglijos. Tad?

Klastoti pinigai iš Vokietijos

Izdininkas susirio su majoru Sansomu. Žiūrėk, keletas banknotų pasirodė esą klastoti — greičiausiai vokiečių, kaip Sansomo specialistai labai greit konstatavo. Kaire kažkas leido apyvartoti daug, nuostabai daug anglų svarų — vokiečių pavestas. Kaire buvo vokiečių šnipas!

Majoras Sansomas pradėjo veikti. Jis užliarmavo visas žvalgybos šakas, karines ir civilines, kad surastų žmogų, kuris švaistėsi svarais. Iš kai kurių asmenų liudijimų aiškėjo, kad jis esąs anglų leitenantas, vardu John, kiti sakė, kad tai egiptietis effendi, vardu Hussein. Deja, Egipte buvo labai daug Husseinų ir britų armijoje labai daug Johnų.

Medžioklė tęsėsi. Kiekviena vieta, kurioje įtariamieji banknotai buvo pasleisti, pradėta sekti ("Kit Kat" nebuvo sekamas, nes tenai sąskaitas atsargumo sumetimais apmokėdavo Hekmata Egipto pinigais). Kad jau pats laikas buvo įtariamąjį asmenį surasti, patvirtino ir Vid. Rytų radijo sekimo centrinė, kuri pranešė:

"Nežinomas siųstuvas iš Kairo šiaunak perdavinėjo šifruotus signalus. Atrodo, kad pranešimai buvo priimti, nes pirmą kartą po to, kai siųstuvas pastebėtas, jam buvo atsakyta — taip pat šifruotai. Atsakymą perdavusi stotis greičiausiai yra Graikijoje".
Nebebu sunku iš to pranešimo pasidaryti išvadas. Kai vokiečių agentas perdavinė žinias — jau anglų sekimo stotys pranešimą galės priimti, o tada...
(Bus daugiau)

J. CIJUNSKAS

LAIKRODININKAS

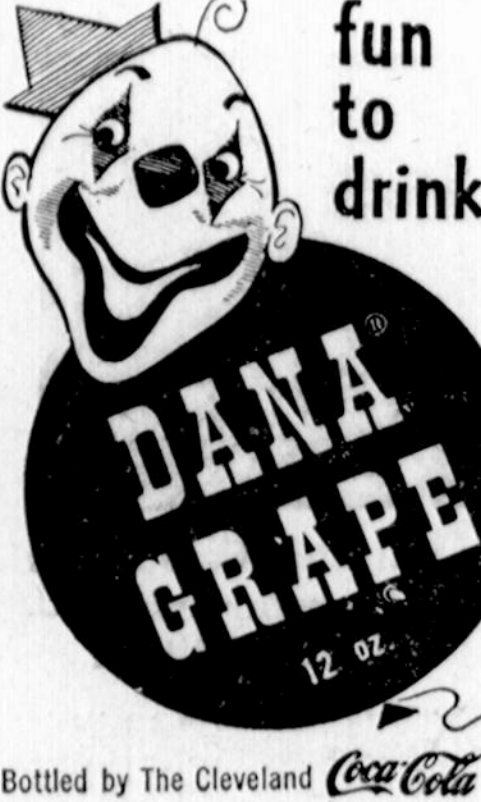
Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.
753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

SAVE
Part Of
Every Pay

WE WELCOME YOUR SAVINGS

Member Federal Deposit Insurance Corporation

Bottled by The Cleveland Coca-Cola Bottling Co.

Cleveland APYLINKĖSE

Šis šeštadienį susitikim Dirvos vakare

ir pamatykim įdomų Pažadėtosios žemės vaidinimą. Mes kviečiame visus clevelandiečius, o ypačingai Dirvos skaitytojus, tą dieną, lygiai 6:30 val. vakaro, būti Slovenian Auditorium salėje. Būti punktualiai, nes vaidinimas ilgas ir jokių būdu negalim vėluoti.

Pažadėtosios žemės pastatymo atkviestas iš Chicago sudaro labai daug išlaidų, bet mes rizikuojame, tikėdami, kad clevelandiečiai yra pasilgę gero dramos teatro. Ir šis šeštadienis bus įdomus, ar ateišys tokios pastatymų į Clevelandą galima atsikviesti. Šis šeštadienis taip pat bus įdomus, ar mes nuoširdžiai interesuojamės lietuviškosios spaudos palaikymu.

Mes džiaugiamės, kad mūsų vakarą pasižadėjo atvykti nemažai svečių iš tolimesnių vietų. Iš Chicago atvyksta Tautinės Sąjungos pirm. inž. E. Bartkus, iš Tabor Farm p. Bačiūnai, iš Christian Lodge, Mich., ponai Linkai. Pasižadėjo svečių atvykti iš Akrono, Columbus. Bet svarbiausia, kad būtų daug clevelandiečių, kad jie nenuklęstų į kitokius parengimus, bet pamatyti gerą

DĖMESIO! GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

Persiūnčia Jūsų sudarytus naujų daiktų siuntinius į Lietuvą ir visas Rusijos sritis, apmokant muitą siuntėjui. Gavėjas nieko neturi mokėti.

Galima siųsti iki 44 svarų, jeigu persiūnčiam įsi daiktai telpa dėžėje, kurios d. dis nustatytas JAV pašto taisyklė. Maistą kartu su rūbai siųsti neleidžiama.

Nepatikėkit sav. brangių siuntinių į neaiškias, išlaidas tarpininkauti rankas.

Globe Parcel Service Inc. siūnčia su Inturisto įgaliojimais. Siuntiniai pilnai apdrausti.

Siuntėjų patogumui turime gerų vilnonių medžiagų, odų, skarų, skarelų, batukų. Šios prekės parduodamos siuntėjams savikaina.

Adresas: 1313 Addison Rd. Kampas Superior ir E. 71st St. Tel.: UT 1-0806

STATEMENT

REQUIRED BY THE ACT OF AUGUST 2, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, AND JULY 2, 1946 (Title 39, United States Code, Section 233) SHOWING THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, AND CIRCULATION OF DIRVA, published semi-weekly at Cleveland, Ohio, for October 1, 1958.

1. The names and addresses of the publisher, editor, and business manager are: Publisher: The American Lithuanian Press & Radio Ass'n "VILTIS", Inc. (Not for profit), 1272 East 71st St., Cleveland 8, Ohio. Editor: B. Gaidžiūnas, 317 Corning Dr., Cleveland 8, Ohio. Business Manager: B. Gaidžiūnas, 317 Corning Dr., Cleveland 8, Ohio.

2. The owner is: It is owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereafter the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address as well as that of each individual must be given. If the individual owner is a corporation, its name and address must be given. The American Lithuanian Press & Radio Ass'n "VILTIS", Inc. (Not for profit), 1272 East 71st St., Cleveland 8, Ohio. Board of trustees: Joseph J. Bachunas, Tabor Farm, Sodus, Mich.; Kazys S. Karpius, 345 East 22nd St., Cleveland, Ohio; Vincas Rastenis, 1285 Dean St., Brooklyn 16, N. Y.; Vytautas Orntas, 12529 Vashit Ave., Cleveland 8, Ohio; B. Gaidžiūnas, 317 Corning Dr., Cleveland 8, Ohio.

3. The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: none.

4. Paragraphs 2 and 3 include, in cases where the stockholders or holders appear upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders own or hold the securities of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of bona fide owner.

5. The average number of copies of each issue of this publication sold or distributed through the mails or otherwise, to paid subscribers, during the 12 months preceding the date shown above was: (This information is required from daily, weekly, semi-weekly, and tri-weekly newspapers only.) 3620.

6. B. Gaidžiūnas, Editor & Business Manager, Sworn to and subscribed before me this 30th day of September, 1958.

(SEAL) R. J. Abraham, Notary Public, My Commission expires Apr. 27, 1959.

Pažadėtosios žemės vaidinimą. Mes kviečiame, kad nereikėtų vėluoti ir ilgiau stovėti prie kassos, bilietus iš anksto nusipirkti Dirvos redakcijoje. Galite bilietus užsisakyti ir telefonu. Dieną skambinant į redakciją — HE 1-6344, gi vakarais telefonu GL 1-3976. Redakcija kiekvieną dieną atidaryta nuo 7 val. ryto iki 4:30 vakaro. Šeštadienį Dirva bus atidaryta iki 1 val., gi prie įėjimo bilietų kasa bus atidaryta nuo 5 val. vakaro.

Tat laukiame Jūsų šį šeštadienį, lygiai 6:30 val., Slovenian Auditorium salėje — 6409 St. Clair Ave.

Pijaus Žiūrio pagerbimas

Lapkričio 8 d. 7 val. vakarą Ciurlonio Ansamblio patalpose, 10908 Magnolia Drive, Tautinė Sąjunga rengia iškilmingą žinomo Amerikos lietuvių veikėjo, Pijaus Žiūrio, 65 metų amžiaus sukakties minėjimą. Pakvietimus į šį minėjimą galima gauti pas Julij Smetoną (ER 1-4675), Jaunutį Nasvytį (Ciurlonio namuose), Vytautą Orintą (GL 1-9728) ir "Dirvos" redakcijoje.

Balerina S. Vasiliauskaitė Clevelande

Nuo pavasario Clevelando Muzikiniame Karnivale baletą šoko Svetlana Vasiliauskaitė iš Bostono. Praėjusį penktadienį turėjau malonią progą ir aš ją pažinti, pasveikinti Dirvos bendradarbių ir skaitytojų vardu.

The Cleveland Musicarnival įsikūręs Clevelando priemiestyje Warrensville, Ohio, prie to paties vardo kelio, arti arklų lenktynių hipodromo. Ir Svetlana tenai arti apsigyvenusi.

Svetlana Vasiliauskaitė baletu mokytis pradėjo prieš šešis metus pas savo motiną, žinomą baleriną Tatjaną Babuškinaitę, paskui mokėsi pas Nemčinovą New Yorke, vėliau pas Konstantinovą.

Balerinos karjerą pradėjo su sezoniniu skrajojančiu karnivalu Dominikonų respublikoje, šoko New Jersey, Kansas City, Palm Beach, Floridoje, ir šią vasarą Clevelande.

Šiomis dienomis Clevelando Muzikinis Karnivale užsidarė ir Svetlana grįžta į New Yorką, kur žada studijuoti dramą, dainą ir baletą. Žiemos metu, galbūt, vėl vyks į Floridą.

Praėjusią žiemą, šokdama Palm Beach Muz. Karnivale, ji buvo sužeidusi dešinę koją. Dėl to ji turėjo ilgokai pagulėti Mt. Sinai ligoninėje (Clevelande). Tos nelaimės pasekmė, kaip ji sako, yra tokia, kad laikinai ji negalinti taip gerai šokti, kaip ji prieš tai šokusi.

Clevelande gyvena jos dėdė Povilas Vasiliauskas (Vasil), senos kartos imigrantas. Būdama Clevelande, iš lietuvių ji susitikdavusi su muziku Vytautu Kušleika, kuris dalyvavo tame pačiame karnivale, ir su aktorium Petru Maželiu. Edv. Karnėnas

JUOZO MIKONIO NAMŲ PIRKIMO-PARDAVIMO ĮSTAIGA

EAST SHORE REALTY

780 E. 185 St. Telef. IV 1-6561. Namų telef. MU 1-2154

Jūsų patarnavimui atidaryta kiekvieną dieną. Mes tarpininkaujam namus įsigyti ten, kur Jūs pageidaujate.

Namus įsigysi — niekad nesigailėsi!

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525
Antroji mūsų krautuvė yra
1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551
Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.
Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti

JAU ŠI ŠEŠTADIENI. SPALIO MĖN. 4 D. 6:30 VAL. SLOVENIAN AUDITORIUM 6409 ST. CLAIR AVE.

DIRVOS VAKARAS

LIETUVIŲ SCENOS DARBUOTOJŲ SĄJUNGOS TEATRALAI IŠ CHICAGOS VAIDINA PAŽADĖTOJI ŽEMĖ

4 VEIKSMŲ PJESĖ

PASTATYMAS REŽISIERIAUS IPOLITO TVIRBUTO

PAŽADĖTĄJĄ ŽEMĘ vaidina: Zita Kevelaitytė, Edvardas Radvila, Elena Petrokaitė, Jonas Kelečius, Jozas Skomantas, Julius Balutis, Stasys Petkus, Julija Cijūnėlienė, Alfa Brinka, Ona Mironienė, Stasė Kielaitė, Motiejus Stelmokas ir Stasys Bernatavičius.

BILIETAI PO \$2.50, \$2.00 IR \$1.50. MOKSLEIVIAMS PO \$1.00. BILIETAI JAU PARDUODAMI DIRVOJE. NUSIPIRK IŠ ANKSTO, KAD TURĖTUM GERESNĘ VIETĄ. PRIE ĮJĖIMO KASA BUS ATIDARYTA NUO 5 VAL. VAKARO. PO VAIDINIMO SOKIAI, RUFETAS IR KITOS PRAMOGOS.

NEVĖLUOKIT, NES PRADŽIA LYGIAI 6:30 VAL.

Aldona Stempuzienė,

praėjusį sekmadienį dainavusi Hoffmano — Pasakose Micklaus vaidmenį, Clevelande išeinančios amerikietiškos spaudos buvo labai gražiai įvertinta. Kaip atsimename, ji be priekaištų pasirodė ir Zibelio vaidmenyje Fausto operoje. Neabejotina, kad tai rūpestingo ruošimosi ir pilno įsigilinimo išdavos.

Dirvos vakarą atvykstantiems aktoriams,

kurie vaidins "Pažadėtają žemę", reikalingos nakvyšnės. Aktorių draugai ir pažįstamieji turėtų reikalu paskambinti į Dirvą — HE 1-6344.

Išnuomojamas 4 kambarių butas su modernišku įrengimu. Gali būti šeima su mažu vaiku.
6811 Whitney Ave.
EN 1-4573

N. ir P. Maželiai

rugsėjo 29 d. susilaukė dukters Rūtos-Paulės.

Vynuogių turime

parduoti. Pirkėjai turi nusiskinti.
T. Neura, RFD 1, Brunswick, Ohio.

THREE WAY PAINTING CO.

Lietuviška įmonė atlieka įvairius naujų ir senų namų dažymo ir dekoravimo darbus iš lauko ir viduje.

Lietuviams darome nuolaidą.
J. if E. Ignatavičiai
677 E. 128th St. Tel. MU 1-8368

PRANEŠAMA... NATIONWIDE'S naujas

ŠEIMOS DRAUDIMAS

Vienas gyvybės draudimas padengia visą jūsų šeimą... net automatiškai kiekvieną naujai prisidėjusį (po 14 amžiaus dienų) NE KIEK NEPADIDEJANT už mokamą vieną draudimą!

PAULINA MOZURAITIS, Agentas
SK 1-2183

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Svarcas
1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352
Atdara nuo ryto 8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ Taisyimas

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas; motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių įdėjimas.
Parduodami amžini akumuliatoriai.
24 hours towing.
Dienos telef.: HE 1-6352.
Nakties telef.: LI 1-4611.

GERAS PIRKINYS

Pamatyk šį namą ir pasiūlyk mums kainą!

Mažas įmokėjimas
6 kambarių namas ir garažas. 1 kambarys 3 aukšte. Jums apsimokės šį namą pamatyti. Pigiai įkainotas skubiam pardavimui. Sekmadienį atdara 12-4 v. p. p.

LESLIE REALTY CO.

BELA GREENFELD
MA 1-6255 LI 1-5100

GERI NAMAI

Restoranas Superior Ave. prie Ezella. Prieinama kaina ir tinkama vieta lietuvių užkandinei-kavinei. Pilnai įrengta; virtuvės, barai, mašinos, šaldytuvai, stalai ir kt.

East Cleveland labai geras vienos šeimos namas. Pigus.

East Shore Realty

783 E. 185 St.
Tel. IV 1-6561, MU 1-2154

PARDUODAMI NAMAI

E. 140 St. vienos šeimos iš 9 kamb. su 5 mieg., gaso apšildymas, garažas. Prašo \$10,900.

St. Clair Ave. prie E. 185 St. 2 šeimų 7x5, trys garažai, gaso pečiai. Prašo \$15,800.

Kewance Ave. prie E. 185 St. vienos šeimos iš 6 kamb., gaso apšildymas, garažas. Prašo \$15,200.

Bratenahl mūrinis vienos šeimos iš 8 kamb., centralinis apšildymas, 2 garažai. Prašo \$23,500.

East Cleveland 2 šeimų 6x6, centralinis apšildymas, 2 garažai. Prašo \$19,500.

Saukite Paul Mikšys namų telef. LI 1-8758 arba office Kovac Realty
960 E. 185 St.
KE 1-5030

ATREMONTUOTI BALDAI

Zema kaina, geros rūšies baldai ir namų apyvokos reikmenys. Dabar gaunami Salvation Army Trift krautuvėse No. 2, 9310 Lorain, ir No. 8, 792 E. 152 St. Ten jūs sutapysite pinigus ir pagelbėsite kitiems.

Parduodami baldai,

8 kambariams: Yra pilni buto įrengimai, kaip šaldytuvai, stalai, lovos ir kita.
Saukti SW 1-7210. (74)

3 miegamų

1 šeimos namas. Variniai vandens vamzdžiai. Verandos. 3 garažai. Naujai išdekoruota. Moderni virtuvė. Prašo \$11,500, tarsi dėl pasiūlymų.
12524 Woodside Ave. LI 1-8456 (76)

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgčio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE. EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija, visus lietuvius ir jų draugus, kviečia nepamiršti 1958 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su sąvais savuose namuose. Klubas turi įvairių garsiakalbių. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausyti muzikos, lietuvių radijo valandėles. Visą laiką veikia televizijos aparatai. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksime, visi patogumai Jums.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vesinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.
6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185 St. KE 1-7770

Clevelandiečiai DABAR gali pamėgti
• Vasaros VĖDINIMĄ • Žiemos ŠILDYMĄ
Itaisymo VISŲ METŲ
MONCRIEF
THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O.

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6344, Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GL 1-3976).

SUKAKTUVINIS KONCERTAS BOSTONE

Baigdami Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 40-ųjų metų ir norėdami tą didžią mūsų tautos sukaktį kaip galima gražiau pagerbti, Bostono lietuviai rengia didelį lietuvių simfoninės muzikos koncertą. Koncertas įvyks Bostono Simfonijos salėje (Boston Symphony Hall) lapkričio 16 d., 2 val. po pietų. Su džiaugsmu tenka pastebėti, kad tokio pobūdžio koncertas Bostono ir visos Nauj. Anglijos lietuvių gyvenime bus pirmutinis.

Sukaktuvinio koncerto Garbės Komitetan jau yra pakviesti — pirmininku Bostono Arkivyskupas J. E. Richard J. Cushing, D. D., LL. D., nariais Senatorius Leverett Saltonstall, Sen. John J. Kennedy, Kongresmanas John W. McCormack, Massachusetts

Gubernatorius Foster Furcolo ir Bostono Majoras John B. Hynes. Kai kurie jų jau atsiliepė ir tokį Bostono lietuvių pasiryžimą nuoširdžiai pasveikino, linkėdami koncertui visokių pasisekimų.

Koncerto programą sudarys lietuvių kompozitorių Julius Gaidelis, Vlado Jakubėno ir Jeronimo Kačinsko kūriniai. Be simfoninio orkestro, koncerte dalyvaus žymūs ir mūsų dainininkas Stasys Baras. Koncertą diriguos buv. Vilniaus operos teatro ir filharmonijos dirigentas komp. Jer. Kačinskas.

Bostono Simfonijos salė talpina apie 3000 klausytojų. Nors tikimasi, kad į koncertą apsilankys nemažai amerikiečių, ypač Bostono Universiteto profesūros ir studentų, nes to universiteto simfoninis orkestras atliks ir dailio meno programos, bet sales pripildyti yra Bostono ir Nauj. Anglijos lietuvių garbės reikalas.

Sukaktuviniame koncertui rengti komitetas iš anksto kreipiasi į Nauj. Anglijos liet. parapijų gerbiamuosius klebonus, ir visų liet. organizacijų vadovybes ir į visus šios Atlanto pakrantės lietuvių, kad š. m. lapkričio 16 d. 2 val. po pietų visi rinktųsi į Bostono Simfonijos salę, kad jautriai atsilieptų į visus rengėjų paraginimus ir kvietimus. Rengiamas liet. kompozitorių simfoninės muzikos koncertas tegu būna visų Nauj. Anglijos liet. Lietuvos Nepriklausomybės 40 metų sukakties minėjimu.

Bostono lietuviai, tokio lengvo darbo indėmiesi, buvo giliai įsitikinę, kad visi tautiečiai, gyvena Nauj. Anglijoje ir pačiame Bostone, koncerto rengėjų pastangas supras ir visom išgalėm jų darbą parems.

Tegu lietuvių muzika garbina ir stiprina mūsų širdis. Tegu lietuvių kompozitorių kūriniai visu grožiu suskamba Bostono simfonijos salėje!

"Tegu skamba mūsų dainos po šalis plačiausias!"... Bostono BALFO Koncertui Rengti Komiteto vardu:

Prel. Pranciškus Virmauskis

Antanas Matioška

Juozas Arlauskas

Dr. Bruno Kalvaitis

Dr. Juozas Leimonas

Stasys Santvaras

Jackus Sonda

BOSTON

SLA 43 kp. narių susirinkimas (1958. IX. 10), išklauses SLA Seimo 50-jo atstovų pranešimus, nutarė:

SLA Pildomoji Taryba turi rimčiau, nei iki šiol, rūpintis ir neatidėlioti senelių namų įsigijimo reikalo, ir antra, kad SLA Pildomoji Taryba taip organizuotų SLA Seimus, kad jie testų si 2-3 dienas, bet ne savaitę, nes suvažiuavę atstovai savo lėšomis negali sėdėti ištisą savaitę posėdžiuose.

džių salėje, klausytis beprasmingų kalbų ir veltui leisti laiką ir pinigą."

Galbūt, nutarimai yra griežtoki, bet jie yra prasmingi ir teisingi, nes paskutinis SLA Seimas Chicagoje buvo tikrai laiko gašinimas tuščiomis kalbomis ir svarbesniais klausimais net nebuvo leidžiama pilnai pasisakyti.

Dalyvis

Jonas Kalvaitis, atvykęs iš Australijos ir pagyvenęs 6 savaites Bostone, išvyko apsigyventi į Los Angeles.

Radijas "Laisvės Varpas" rengia metinį savo koncertą spalio 26 d., 3 v. p. p. Thomas Park High School salėje, So. Bostone. Programoje dalyvaus: solistė J. Liustikaitė ir solistas A. Brazis, jiems akomponuos komp. J. Gaidelis.

Bostono Dramos Sambūris aktyviai rengiasi vykti į Chicago, kur vaidins: Dr. V. Kudirką ir Raudonaijį vėną spalio 25-26 dienomis.

Spalio 11 d. generalinei repetitijai į Bostoną atvyksta H. Kačinskas iš Washingtono ir A. Skėma iš New Yorko.

SANTARIEČIŲ GYVENIME

IDEJOS SANTARIEČIŲ SUVAŽIAVIME

(Salės sienas dabina lietuvių liaudies meno reprodukcijos, surinktos dail. Adolfo Valeškos. Valdas Adamkavičius atidaro suvažiavimą. Pirmininkų krėslus užima Česlovas Melsbakas ir Kęstutis Paulikas, sekretoriauja Bronė Badikonytė ir Aldona Simutytė. Clevelandas ir Urbana, Detroitas ir New Yorkas).

Kritiški debatai apie veiklą. Vanda Gegevičiūtė pastebi, kad, kur duodama daug laisvės individui, ten atsiveria galimybės ne tik kūrybiškumui, bet ir apatijai. Liudas Šmulskštys kritikuoja perdidelį vadų gerbimą (už bausmę paskui pats į valdžią išrenkamas). Aleksandras Iljasevičius įžvelgia įtampą tarp filistierių ir studentų. Senesnieji vadovaujasi sąžine, visiškai atsiduoda savo tikslų siekimui ir todėl neberanda laiko domėtis žmogumi. Jaunesnieji daugiau taikosi į žmones, konkretesni, praktiškesni, bet siauresnio intelekto ir sielos. Jie nepergyvena idėjinio problemų, bet savaime "priima" atsakymus. Jiems trūksta užsidedimo ir atsakingumo.

Per diskusijas išryškėja, kad, nors santariečiai ir ne vien intelektualai, bet vis dėlto "stengiasi jungti ir auginti pajėgiančius nepriklausomai galvoti žmones". Plojimai priimamas ateitininkų atstovų pasveikinimas.

Pavakare apie tautiškumo sampratą istorinį išsivystymą vakarų Europoje akademiškai kalba Vladas Krivickas. Patsai tautiškumas esąs vertybiškai neutralus: jo gali būti ir civilizui, ir primitiviui apraiška. Racionalizmo pagyventas tautinis susipratimas pradėjęs reikštis dviem pradais: humanistiniu ir totalitariniu. Šiandien reikia įsigilinti į humanistinį tautiškumą, pagerbiantį žmogų ir jo laisvę. Esąs uždavinys ugdyti istorinės asmenybės, ne tik prisitaikusias prie sąlygų, bet ir jas kuriančias, išreiškiančias laiko dvasią ir tuo paruošiančias kėlus ateičiai.

Vincas Rastenis pristato planus Lietuvai propaguoti tarp aziatų ir afrikonų.

Visai vakare Kostas Ostrauskas intymiu pašnekesiu paminėjęs 15 metų mirusį Kazį Binkį, o R. Šimanskytė-Kavolienė, M. Vičiulytė, Br. Raila, L. Šmulskštys ir A. Iljasevičius skaito jo eilių.

(Šeštadienį į pirmininkus įkopia Vanda Gegevičiūtė ir Julius Lintakas, sekretoriauti pakviesti Kostė Braždytė ir Regina Šaparaitė).

Rimti žmonės iškviečiami diskutuoti lietuvių kultūrinio gyvenimo bėdų. Antanas Skėma pasižymėjo kūrybinio prieauglio. Julius Kaupas jaučia, kad mūsų literatūroje stokoja realaus gyvenimo. Analizuojama praeitis, bet nesikreipiant į dabartį, nei į ateitį. Ir straipsniuose trūksta pasisakymų amerikinės realybės klausimais. Bronys Raila pastebi žurnalistikoje esant prieauglio. (Gal kaltas jaunosios kartos nusigręžimas nuo humanistinių interesų į socialinius, kad nėra prieauglio literatūrinėje kūryboje, o esama žurnalizme?).

Kostas Ostrauskas silpniausia vieta mūsų kultūriname gyvenime laiko muziką. Per populiarius vakarus visai užmirštama instrumentalinė muzika. J. Pivoriūnas pastebi, kad, jeigu dailininkų organizaciniai santykiai ir destruktivūs, tai tam esą ir pagrindo. Kovojama dėl tokio lygio, kuris įgalintų lietuvių dalyvauti visuotiniame meninių formų ieškojime. Dailininkų kūrybiniai atsiekimai pozityvesni, negu jų organizaciniai santykiai. O tai ir svarbiausia.

Julius Kaupas pasaulėžiūrą laiko esminės reikšmės dalyku kūryboje. Bet jos perdavime ir vertinime pasaulėžiūra lietuviškuosiuose dirvonuose turėjusi greičiau neigiamą vaidmenį. Antanas Skėma mano mūsų literatūrinę kritiką tremtyje buvus išvis daugiau negatyviu, negu pozityviu reiškiniu.

Rytas Babička su daugybe plokštelių išaiškina modernų dąžą, ir savo pašnekesiu atgaivina publiką dramatiškiausiu suvažiavimo momentu — Antano Skėmos paskaitai "Lietuvių tremties literatūros mirtis". Sentimentalizmas esąs būdingas tremčiai — sedatyvas dvasiai, — bet tremties literatūroje vis labiau įsigalys pesimizmas, o literatūrinis prieauglis... senstas. Diskusijose pasakyta, kad pesimistinė diagnozė būdinga tik mažai tremtyje sukurtos literatūros daliai, o užbaigai ir pats paskaitininkas pripažįsta, jog pramatoji mirtis galinti ir neįvykti.

(Išrenkamos valdžios. Centro Valdybą: Julius Lintakas, Leonas Narbutis, Aleksandras Iljasevičius, Lionė Liškinaite, Liudas Šmulskštys. Revizijos komisijon: Aldona Simutytė, Anatolijus Butas, Vladas Eikinas).

Didžiajame šeštadienio literatūros vakare (kolėgoms staiga visų šimtu procentų pagyėjus), Kostas Ostrauskas ir Antanas Skėma skaito dramas, Julius Kaupas ir Marius Katiliškis prozą. Daiva Mongirdaitė dainuoja. Daiva Audėnaitė koncertuoja pianu. Horstas Žibas — vakaro vedėjas. Vakaro tematika — egzistencinės mūsų amžiaus problemos. Religija. Karas. Priespauda. Vaidzuotė.

Prie laužo Vincas Rastenis skaito rimtų, o Rimas Vėžys linksmų dalykų. (Humoro laikraštėlį redagavo Jonas Gibaitis ir Algis Grigaitis).

(Sekmadienio aktui pirmininkauja Algimantas Kėželis, sekretoriauja Kristina Skėmaitė). Bronys Raila, kalbėdamas apie "Mūsų pasaulio grūdą", skelbia ne generacijų, bet ideologijų kovą. Santara esanti nepakankamai radikali ir revoliucinga, kiek reikalauja tremtis. Politinė sąmonė neišsivysčiusi, o ir ideologinis samoningumas plėtinamas. — Per diskusijas vėliau kaip tikrai buvo pasisakyta už kultūrinį, bet ne politinį santariečių veiklos pobūdį, nors politikos visiškai ir nepaneigiant. Bent keli kalbėtojai pabrėžė humaniškumą, — ta-

CHICAGO IR CICERO

• Inž. Arštikys Juozas viena šeštadienį suvežė 6 tonas specialių akmenų iš Chicago apylinkės į Jaunimė Namus, kur tie akmenys bus naudojami paminklų statybai. Tas paminklas bus imitacija Karo Muziejaus paminklo — Kaune. Iniciatyva priklauso tėvui Kubiliui ir dail. Kolbai. Jėzuitų namų prižiūrėtojas yra Lietuvos kariuomenės kūrėjas-savanoris Juodka Adolfas (jis ir Chicago's skyriaus pirmininkas).

• Inž. Bakšys A., ALT S-gos skyriaus pirmininkas, labai nuoširdžiai ir su pasididžiavimu iškelė faktą, kad jo skyriuje atsidūrė dvi šeimos, kurių visi nariai Dirvos vajui davė po šimtinę. Tai Dr. J. Bartkus ir Petro Janulaitis šeimos. Tai tas pats Petras Janulaitis, kurio atsiminimai apie Vabalinkus atskleidžia pasirodo Dirvoje. Bet inž. Bakšys ir tuo dar nemano tenkintis. Jis jau galvoja, kaip padidinti Dirvos prenumerių skaičių Chicagoje. Laukia atitinkamo važaus ženklų iš Dirvos redakcijos.

• Pulk. Švedas Jonas, JAV LB Kultūros Fondo pirmininkas, buvo sušaukęs pirmąjį to fondo valdybos posėdį. Valdyboje yra 9 nariai. Posėdyje dalyvavo 2 nariai. Nebuvo pp. Končias ir Naudžiaus. Greitu laiku bus baigta sudaryti ir Kultūros Fondo taryba — iš 21 asmens. Valdybos nariai taip pat yra pilna-teisiai tarybos nariai. Gi pirmininkauja tarybai tas pats valdybos pirmininkas — pulk. Švedas. Įsidėmėtina valdybos nariams: sekantis posėdis spalio 12 d., 8:30 val. ryto (sekmadienį). Vietą: Cicero lietuvių bibliotekos patalpa — prie parapijos salės.

• Lionginas Kublickas ir Juozas Grišmanauskas, savo laiku ištrūkę žvejų laivu iš okupuotos Lietuvos, dabar gyvena vakari-nėje Chicago's dalyje. Jiedu buvo beveik visą vasarą atleisti iš darbo. Dabar vėl paauktai.

• Barzdukas, JAV LB Centro valdybos pirmininkas, rugsėjo 21 d. lankėsi Chicagoje ir Cicero. Jis aplankė Kult. Fondo pirmininką pulk. švedą. Antrosios dainų šventės k-jos pirm. prel. Albavičiū ir Dirvos korespondentą. Pona Barzduką lydėjo pulk. Švedas ir Jasaitis — LB Chicago's apygardos pirmininkas.

• Jurgis Bigelis, seniausias ciceriesis iš naujųjų ateivių, neseniai atšventė savo 83 metų sukaktį. Jis prieš daugiau, kaip 60 metų, tarnavo rusų caro kariuomenėje ir yra II Pas. karo dalyvis. Senukas jaučiasi labai gerai, skaito Dirvą ir daugelį kitų lietuviškų laikraščių.

• Gen. Rėklaitis Mikas, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių centro valdybos pirmininkas, teikęs Dirvos vajui \$100, buvo sušaukęs centro valdybos posėdį savanorio Dr. Kazio Sruogos bute. Nutarta įsijungti į Amerikos LB.

• Viena ciceriesė šiomis dienomis gavo laišką iš Vokietijos, kad jos tikra sesuo, ištekėjusi už Vokietijos piliečio, tam tikromis

riant vieno kankinamo Antano Skėmos herojaus žodžiais, "noriu būti žmogumi, žmogumi, žmogumi", ir nieku kitu, — kaip pagrindinę Santaros idėjinę vertybę.

(Adomas Mickevičius sveikina Studentų Sąjungos vardu, o A. Avizienius — skautų akademikų. Dar Vincas Rastenis tautininkų ir Liudas Šmulskštys, sr. liaudininkų, o dr. J. Valaitis Santaros-Sviesos Federacijos. Vaisingojo šeimnininko J. Bačiūno atsisveikinimo žodis. Veikliausiesiems įteikiama dovanos — dailininkų R. Viesulo ir K. Zoromskio paaukoti paveikslai. Pirmininkas Julius Lintakas pažada darbuotis, — ir suvažiavimas visais keliais išsilies į namus).

V. K.

Tik Dirvą skaitydamas sužinosi, kaip gyvena viso pasaulio lietuviai.

aplinkybėmis gavo leidimą išvykti iš Lietuvos. Ji su vyru jau Hamburge. Džiaugiasi ji ir jos sesuo.

• Komplimentai Cicero lietuviams. Laisvoji Lietuva rašo: "Šiais metais Chicagoje pro Rugsėjo 8-ją, mūsų tautinę šventę, ne tik didžioji spauda, bet veiksniai ir visos galingosios srovės praėjo tytomis.

Tačiau, reikia pasidžiaugti, kad dar yra ir tikrai taurių ir lietuviškiems reikalams jautrių

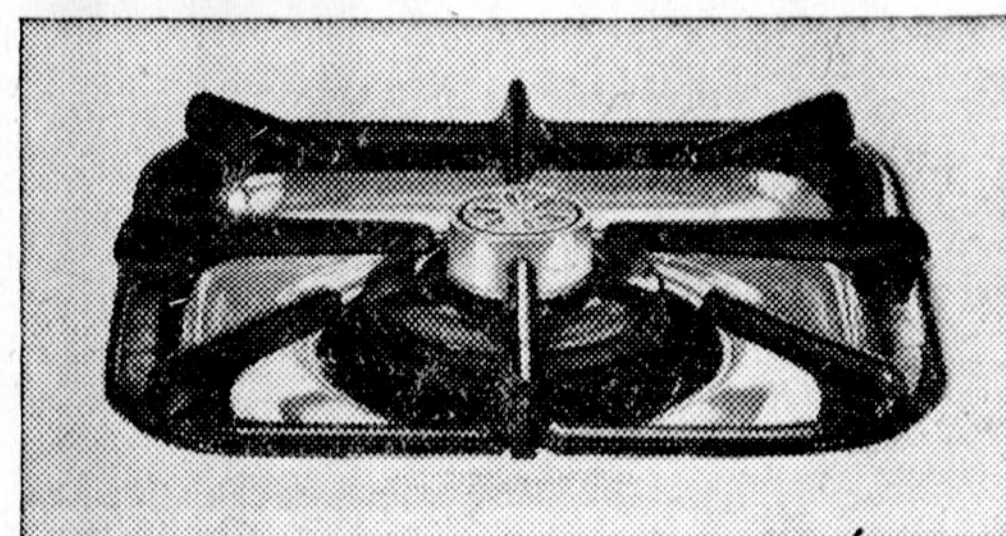
lietuvių. Šitai sakant, tenka turėti galvoje Cicero lietuvių, kurie mūsų tautos valstybinio didingumo šventės neužmiršo ir, kad kiek ir kukliai, bet vis tik paminėjo.

Stebint lietuvišką veiklą, o ypač pastarojo laiko, lyg ir gaunasi įspūdis, kad kiekvieną dieną vis daugiau lietuviškos veiklos raktinių pozicijų atsiduria į Ciceroje reziduojančių lietuvių rankas. Ar tik neateina laikas, kada Cicero duos toną visai lietuviškai veiklai?"

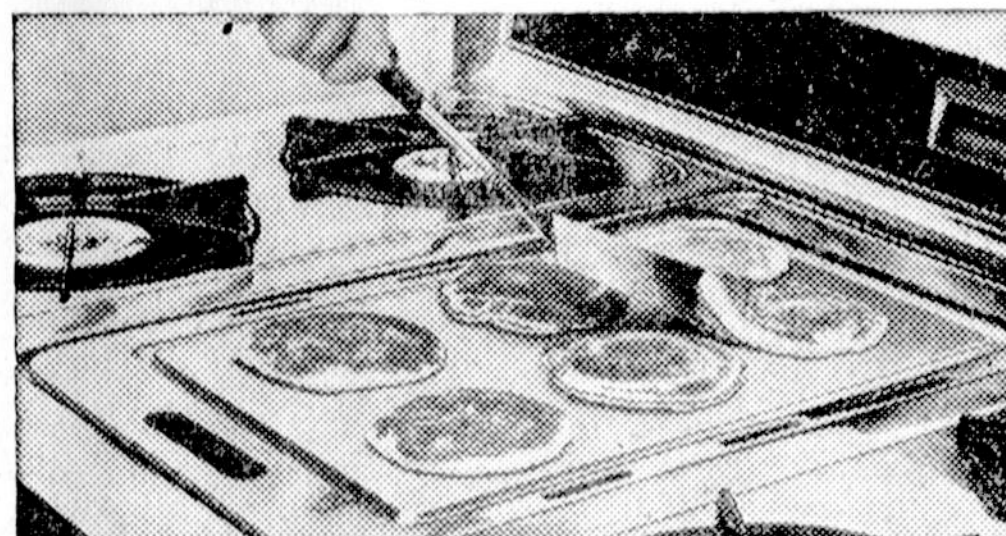
Julius Šakelė

STAI KODEL MATCHLESS GASO PLYTA MODERNI

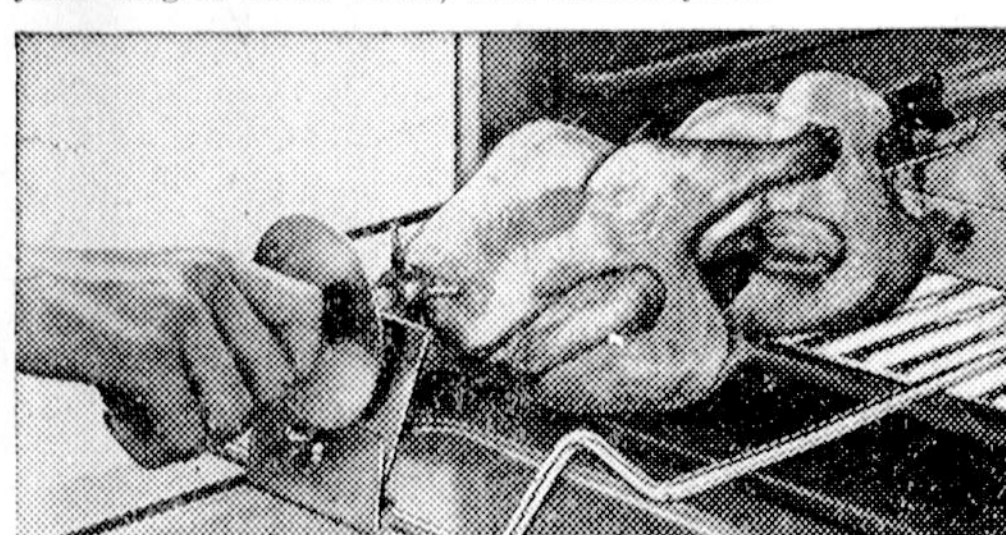
...jos turi šias Green Dot dalis

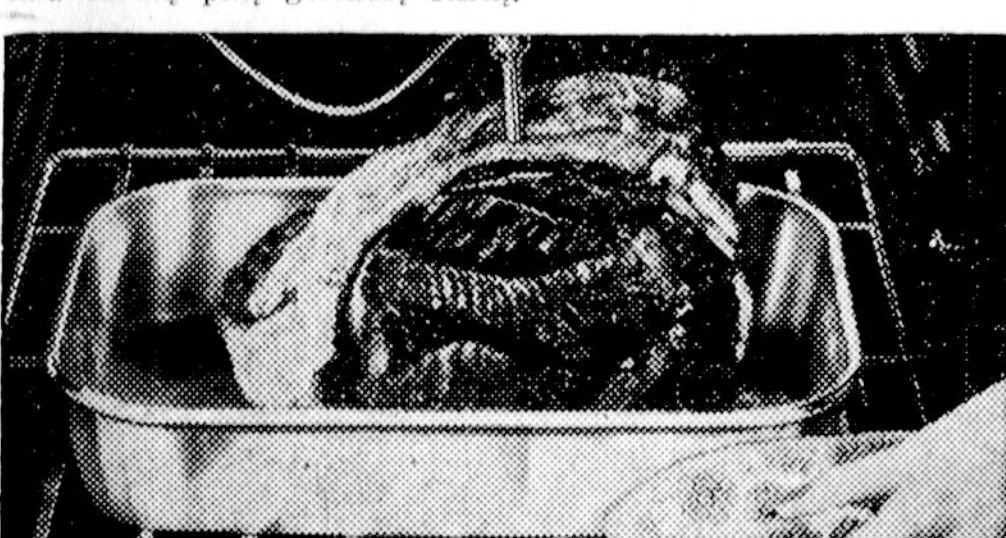
PUIKUS VIRŠUTINIS GASO DEGINTUVAS SU PROTULIU! Užstatykite rodyklę ir viskas! Šis puikus viršutinis degintuvas pakelia ar sumažina liepsnų automatiškai, kad išlaikytų lygią temperatūrą, kokią jūs parenkat! Padaro kiekvieną puodą jūsų virtuvėje automatišku. Tiksliai modernus gaso virimas gali jums duoti pastovų, lygų temperatūros kontroliavimą.

KEPTUVĖ VIDURYJE Jūsų MATCHLESS GASO PLYTOS! Hamburgers, kepti sumuštiniai, blynai, lašiniai, yra visi jūsų patogumui su šia patogia keptuve, kuri užsideda, kad duotų jums daugiau darbo vietos, kada nenaudojama.

ROTISSERIE VIDUJE PLYTOS, kur jūs turite lauko kepimą jūsų pačių virtuvėje! Uždėkite storą viščiuką ar kepsnį ant sukamamos karties ir kiškite švariai išmūlyną liepsnai iškepti mėsą, kad turėtų patį geriausį skonį.

ISTATYTAS MĖSOS TERMOMETRAS leidžia jums iškepti mėsą minkštai, vidutiniai ar kietai ir geriausiame skonyje. Jūs tikrai užstatote kontrolę, ir automatiškai, jūsų plyta sustoja kepus, kada kepsnis ar paukštis jau yra pagal jūsų norą.

Pamatykite Green Dot specialias Matchless Gaso Plytas dabar rodomas pas jūsų Gaso reikmenų prekybininką — Jokio įmokėjimo... 36 mėnesiai išsimokėjimui

Pasirink iš šių garsių Green Dot Special Matchless Gaso Plytų gamintojų Caloric • Dixie-Armad • Hardwick • Kenmore • RCA • Whirlpool • Roper • Sunray-Grand • Tappan • Universal

GAUKIT ŠIĄ VERTYBĘ DABAR! Webster's Illustrated Dictionary 79c

Ilgai laikantis medžiagos įrišimas. Puikus dydis namams, mokyklai, raštinai. Turi iki 60,000 naujų paaiškinimų su sinonimais, automais, lengvo ištarimo parodymu. Atsiųskite skaitmenį šifras. Virs 800 iliustracijų. DABAR... pas jūsų gaso reikmenų prekybininką!

THE EAST OHIO GAS COMPANY

Brangiam broliui

A. A. VINCUI VEBRAI mirus,

mielą kolegą PETRĄ VEBRĄ ir jo šeimą nuoširdžiai užjaučiame.

L. T. A. Sambūris ir Korp! Neo-Lithuania Chicagoje